

KÖZÉRDÉK

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS GAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadóhivatal: Széchenyi-utca 140. szám.

TELEFON-SZÁM: 22.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK

legjutányosabb számítással, díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő:

BODNÁR ISTVÁN.

Főmunkatárs:

HAUGH BÉLA.

Kiadja Báter János nyomdája Szekszárdon.

Szerkesztőség: Széchenyi-utca 1085. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

NÉPTANÍTÓKNAK,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik: 5 kor.

A kisgazdák érdekei.

A magyar parasztság tönkre jut és kivándorol. A baj okát sokan keresik és sokan szeretnének a nyomorúságon segíteni. Altalános az a vélemény, hogy a kivándorlás tisztán anyagi természetű, pénzügyi okokra vezethető vissza. Mi azonban ezzel a nézetrel ilyen formában nem érhetünk egyet és hangoztatjuk, hogy a kivándorlásnak erkölcsi okai is vannak s ezek a meglazult társadalmi rend, a vallástalanság, szóval a közerkölcsök általános megbillenése.

A magyar parasztság, a mint már többször kifejtettük, nem érzi azt a jóindulatot, nem látja azt a támogatást, a melyet méltán megvárhatna vezetőitől; a magyar parasztság nem érez mást, mint az óriási terhek súlyát s vezetőiben alig lát mást, mint ellenséget, a ki ha nincs is vele mindig hadi lábon, de nem törődik érdekeivel, nem gyámolítja tehetetlenségében. Viszont azt meg erősen érzi, hogy a jelen körülmények között csakugyan gyámoltalan és tehetetlen.

Ennek a gyámoltalanságnak, vagy a dolgot helyes néven nevezve: élel-

messég hiányának szomorú eredményei vannak. A magyar paraszt ki van szolgáltatva az élelmességnek s csak nem régen folyt le egy pör, a mely állításunk igazságát bizonyítja. Arról a kisgazdáról van szó, a ki gépet vásárolt s a gépre ráment a kisgazda egész vagyona. A paraszt hírlapilag becsmérelte a czég eljárását, a miért aztán a czég zsarolásért panaszolta be a tönkretett embert. A bíróság el is ítélte a panaszlót, de az ítélet inkább fölmentés volt, mert a legkisebb büntetést — két koronát — állapított meg, indokolván az ítéletet azzal, hogy érthető a kisgazda elkeseredése, mert a czég olyan kárt okozott neki, a mely egész életén át szerzett vagyonától megfosztotta.

Mindazonáltal akármilyen kedvező a kisgazdára nézve az ítélet, egy cseppet sem vigasztaló, mert hiszen anyagilag tönkre ment egészen. És hány ilyen eset fordul meg a bíróságok előtt.

A tanulság az, hogy a magyar paraszt az élelmességgel szemben vértetelen, az üzleti eljárásban tapasztalatlan, a tisztességtelen üzlettel szemben naiv s lépre megy minden hangzatos ígéretnek. Persze vagyona árán

és akkor következik Amerika. A törvény a magyar parasztnak a ravaszsággal szemben nem nyújt elég oltalmat, a minthogy nincs is olyan törvény, a melynek hézagai ne volnának a ravaszság számára.

Némely idealista azt tanítja, hogy nincs módomban védekezni az orvtámadás ellen. Ebben van egy kis igazság, de viszont azt is állíthatjuk, hogy védekezni kell, előrelátónak kell lenni, hogy az orvtámadásra ne legyen oly sok alkalom, mint a mennyi van. Az ilyen védekezésnek pedig nincs más módja, mint ha lehetőleg felvértezi magát az ember a védelem minden kínálkozó kellékével. A magyar paraszt pedig vértetelen, azt mondhatjuk, teljesen vértetelen. Tapasztalatlan, járatlan, nehézkes, természetszerűleg maradi, tulságosan becsületes s ezért mást is ilyen becsületesnek tart és mindenek fölött könnyen hívó, mikor hangzatos ígéretekről van szó. Ő maga tapasztalatlan, természetes vezetői pedig alig iparkodnak őt felvilágosítani, utba igazítani. Az urakban immár nincsen sok bizodalma. Ha nem is mindenütt van így a dolog, nagyon sok helyen így van.

TÁRCZA.

Úgy sír . . . . .

Úgy sír a hegedűm . . .

Olyan búsan hangzik

A sok régi nóta,

Mintha a négy hárból

Egy vergődő lélek,

Mély fájdalommal szólna! . . . . .

Úgy sír a hegedűm . . . . .

Nem tudom mi zokog,

Mi sírhat úgy benne?

Talán — a rózsámnak

Csendes sóhajtsa

Hozzám vágó lelke! . . . . .

DIÓSI IVOR.

A. Szeder Ambrus.

A. Szeder Ambrus libádi tanító mindig azt mondta magáról, hogy pályatévész, hogy neki szolgabírónak kellett volna lennie, mert a szolgabírói álláshoz előkelő megjelenés szükséges; ez pedig nála nagyobb mértékben van meg, mint bármely férfinál, a kivel valaha találkozott. És szidta hajdani tanárait, a kik elég vakmerőek voltak őt megbuktatni annak idején, mikor még a

középiskolába járt. Mert ha akkor nem buktatják meg és nem kényszerül a „szerény“ tanítói pályára, akkor ma már tudja Isten, mi történhetett volna.

Polgári körökben, a hol Alsó Szeder Ambrus ur meg szokott fordulni, helyeselték nézeteit, kiváltképp néhány családapá, a kinek fiát a tanító ur oktatta a betűvetésre.

A. Szeder Ambrus (mint névjegyen volt olvasható) ilyenkor meglegegedése jelül előlkte magától jobbkezét, mintha szulzókkal akarna gyakorlatot végezni és ugyanily mozdulattal dobta ujjait pödres végett bajuszához, a mely szerfölött ritkán és minden szála más irányban serkedett. Aztán végigsimította orrát, mely gömbölyű szemével és hegyes füleivel egyetemben egy bizonyos bagolyfajra emlékeztetett. Különben is A. Szeder Ambrus ur azt a hatást keltette, mintha a madarakkal közeli rokonságban lenne. Nem mintha egy madárcsaládhoz tartozott volna, hanem innen is, onnan is szerzett jellegzetes vonásokat és olyan egyénné alakult, a ki egy egészen új madárcsaládnak lesz ősapja. A feje és nyaka például egészen olyan volt, mintha a jégmadártól kérte volna kölcsön, a lábát pedig a gólyától. A haja nem színre ugyan, de alakra meglepően hasonlított az aranyféczán bőbitájához. A szája azonban elütött minden madár szájától, s ez oly sajátosság volt, hogy a természetnek buzgó vizsgálója a grönlandi bálnákkal rokonította volna, ha esetleg nincsenek meg fejének az imént emli-

tett madártulajdonságai. No meg a ruházata. Ki ne gondolna a stigliczre, a tarka harkályra, vagy éppen a gimplire, ha meglátta A. Szeder Ambrus ur zöld kalapját, piros nyakkendőjét, szürke nadrágját, sárga cipőjét és fekete kabátját, melynek szabása ismét a gólya szárnyait juttatta az ember eszébe.

Ámbár Libádon még a kőcsoz iskolás gyerekek is (elég helytelen természetrajzi ismeretekkel) stiglicznek csufolták A. Szeder Ambrus urat, ő maga nemcsak Libád, hanem Garam vármegye legkiválóbb lovagjának tartotta magát, mint ezt a nagyfejű és aránytalanul hosszú lábú, de mégis apró növésű férfiagnál gyakran tapasztalhatni.

És ki ne találna természetesnek, hogy A. Szeder Ambrus ur beleszeretett Cziczelle kisasszonyba, kinek a papája nem a legvirágzóbb könyvkötő-üzlet tulajdonosa volt, de a kiról azt tartották bizonyos körökben, hogy Libád legszebb hajadona. Csakugyan Cziczelle kisasszony kikiáltott szépség volt, különösen mióta egy főherczeg keresztülutazott Libádon s Cziczelle kisasszony kendőlobogtatását köszöntéssel viszonozta, a mi kétségtelenné tette még egy főherczeg előtt is feltűnő bajait.

Tényleg úgy állott a dolog, hogy a kaszinóbálon még a szolgabíró is tánczolt vele. Ez pedig ritka polgári származású hölgygel történt meg. A kereskedősegédek társas összejövetelekor Cziczelle kisasszony kapta a legtöbb csokrót. Az iparosifjak tombolás tánczestélyén rendezett világposta alkalmával

És hogy a magyar paraszt magától tanulja meg az élelmességet! Ösmerjük az iskolákat, a melyek német mintákra készültek és igen sok nyelvtani szabályt tanítanak, de semmi olyat, a minék a praktikus életben hasznát lehetne venni. És ha valami gyakorlati ismeretet nyújt is az iskola, azt is elméleti szempontból tárgyalja, mert hiszen a németek is így csinálják. De az iskolától akkor sem várhatnánk sokat, ha azok jók volnának, az iskola többé-kevésbé mindig távol áll az élettől. A magyar parasztnak pedig az élet ismeretére van szüksége.

De hát honnan szerezheti ezt meg? Az egyszerű felelet az, hogy: a vezetőitől. A pap, a jegyző, a tanító hivatják arra, hogy a népnek igazi jó atyjai, tanácsadói legyenek. Az önzetlen vezetőkben való bizodalom nyújt a népnek boldogulást. Természetesen ide szükséges, hogy magukban a vezetőkben is legyen gyakorlatias érzék és mindenek föött sok jóakarát arra nézve, hogy a vezetésekre bizott parasztságot a boldogulás czéljai felé tudják vezérelni. De a pap, a jegyző, a tanító mindent nem tehet meg és különösen nem tehet meg akkor, ha felülről nem kap erős támogatást. És bizony meg kell vallani, hogy addig, a míg a korszellem át nem alakul, míg a féktelen önzést fel nem váltja az önzetlenség, míg a vallásosság nem hatja át az összeséget, míg az erkölcsök meg nem tisztulnak, addig nincs sok remény a javulásra.

Persze ez okoskodás akademikus természetű, s inkább a távol jövőnek szól. De hogy gyakorlati és most megvalósítható dolgokról is beszéljünk, azt gondoljuk, hogy a nép boldogításainak fontos eszközei lehetnek a néppel való közvetlen érintkezés és a gyakorlati előadások, oktatások, felvilágosítások. E tekintetben pedig a gazdasági egyesületektől várhatni leg-többet. De a gazdasági egyesületeknek, mint magán egyesületeknek hatásköre annyira korlátolt, hogy a legjobb

akarattal mellett sem képesek mai alakjukban mindazon fontos kérdéseket, a melyeket a gazdasági társadalom érdeke ma már hangosan követel, megoldani, megvalósítani.

Ha társadalmi viszonyainkat nézzük, azt látjuk, hogy a gazdaközön-séget kivéve a társadalomnak valamennyi rétege körülményeinek megfelelőleg szervezve van. Az ipar- és kereskedelmi kamarák révén az iparosoknak és kereskedőknek, mivel a fentartáshoz valamennyien hozzájárulnak néhány fillérrel, olyan intézményük van, a mely őket az eshetőségeiktől megvédi. Ellenben a gazdaközön-ségnek olyan szervezete, a mely őt képes lenne az idegen befolyástól, különösen pedig a tulkapásoktól megvédeni, nincs. A gazdasági egyesületek, mivel fentartásukhoz a gazdaközön-ségnek csak kis százaléka járul, szűk keretek között mozoghatnak.

Szükséges volna tehát a gazdasági egyesületeket igen széles alapokra fektetni már csak azért is, hogy a magyar parasztságnak, mint kisgazdáknak érdekeit hathatósan védhessék; s ilyenformán számtalan socialis bajt megszüntethetnének, terjeszthetnék a helyes gazdálkodáshoz szükséges ismereteket, utbaigazításokat nyújthatnának a gyámoltalanoknak, és létesítenének minél több szövetkezetet, a melyek nélkül ma már alig lehet boldogulni.

Mi az oka népünk elsatnyulásának?

A mai tudomány, mely minden létezőnek okát fürkészi, keresi, nincs egyedüli segédeszközeire — mint mikroszkop, távcső és retortákra utalva, — hanem inkább mint valaha, a philosophiát veszi igénybe; így a *szerelelet is vizsgálódása tárgyává léve, az egyéni önérdeket* találta ez idő szerint annak tulajdonképeni alapjául.

Csupa számítás, haszonlesés, szóval önérdek, képezi a mai kornak *szereleletét*. Nem javulás, szivtisztaság és tökéletesülés után sóhajtozik a mi korunk, hanem csak pénz

— és vagyon — kenyér — és kincs — szerzés után egyes-egyedül. A gonosz szellemnek ama szava: „Parancsolj, hogy a kövek változzanak kenyerekké“, — mint a szt. írásból erről értesültünk, még mindig kísérti az emberiséget s gyorsan talál e félrevezető szózat az emberi szívekben, különösen napjainkban, számos követőkre. Előterbe látjuk mindenütt nyomulni a rosszat, hisz nem tudjuk-e, hogy még mindig kísért a gonosz, mint az első emberpárt a kigyó! Kiveti hálóját e gonosz szellem, hogy ugy a testet, mint a lelket, hatalmába kerítse.

Minden lépten-nyomon hangzik a panasza az emberek elvetemültségéről, alig győzi a sok kihágást büntetni a világi hatalom, Telvék a börtönök a sok raboktól. Az egyik felebarátja ellen csekély haszonért, mihez az önérdek hajtja, hamisan esküszik; a másik nem tudván fékezni szenvedélyét, hitét tagadja meg, vagy áruba bocsátja azt pénzért. Testvér testvér ellen agyarkodik és forral boszút, gyermekek szüleit káromolják s szitokra emelik szavukat Isten után legnagyobb jöltevőik iránt. Meltán kérdezhetjük tehát, hogy mi az oka e visszás helyzetnek, ez erkölcsi süllyedésnek, főleg azonban népünk testi elsatnyulásának?

Ha alaposan vizsgáljuk és szemügyre vesszük e körtüneteket, azt fogjuk tapasztalni, hogy mind eme nagy bajnak okozója, részint már az iskolás gyermekeknél mutatkozó *dohányzás élvezetében, valamint a felnőtteknél a pálinka ital vehemens elterjedésében; részint pedig a férfi- és nő-nemnek túlságosan korán való házasságra lépésében keresendő.*

A mi mindenekelőtt az iskolás gyermekeknél sajnos, napjainkban a nagyon is lábra kapott dohányzás élvezetét illeti, elszörnyűködik az ember, már e dolog lehetőségének hallatára is, még inkább azonban ennek gyakori láttára.

Tudjuk, hogy a nikotin méreg megakasztja a serdülő test fejlődését, ennélfogva okvetlenül észlelnünk kell azt a kiszámíthatatlan kárt, mit a dohányzásnak már a gyermekkorban való idő előtti élvezete okoz, az emberi nemben. Az utczán való dohányzás egész 1848. évig, Európa legtöbb államában tiltva volt. Korunkban azonban már minden taeskö, még talán a feje lágya sem nőtt be, virtusnak tartja a dohányzást s egész kihívólag viselkedik az utczán tanítója s más feljebbvalója iránt, mintha biz neki e tekintetben senki se parancsolhatna. Az a kis rész, mely még a jobb házi nevelés folytán, ismer némi szülői szigort, fegyelmet, ezen rossz példa behatása alatt, ha nem is nyíltan, de igen sokszor titokban üzi e bűnös és nem-telen vágyat.

Innét származik a néha egész közsé-

hozza czimezték a legtöbb levelezőlapot. A helyi újság báli tudósítója kövér betűkkel szedette ki nevét. A tárczarovatban hozzá írták a legtöbb verset; és ha a helyi sajtó nyílt terében lovagias ügy fordult elő, az a legnagyobb valószínűség szerint Kovács Cziczelle kisasszonyért volt. Minden csak ő érte. A Szeder Ambrus ur bomlása is. És A. Szeder Ambrus ur meg volt győződve, hogy ez „a hölgyvilág egén tündöklő csillag“ (mint egy „Hozzá“ írt versben lehetett olvasni) az övé lesz. Mert A. Szeder Ambrus ur érezte, hogy ő éppen olyan szépsége a libádi férfitársaságnak, mint a milyen szép Cziczelle kisasszony a hölgyek között.

Nem is töprenkedett soká, hanem látogatás czéljából megjelent Cziczelle kisasszonyék egyszobás lakásában, mely három ágyat, két tőmérdek papírvirággal feldiszitett szekrényt, egy asztalt és négy széket tartalmazott az álló ruhafogason kívül, melyen annyi szoknya és egyéb ruhanemű lógott, hogy lehetetlen volt Kovácsék rendezett anyagi viszonyaira nem gondolni. A látogatásnál természetesen a legpirosabb nyakkendő szerepelt. Cziczelle kisasszony papája éppen vetkőződni készült, de egy ásitás kíséretében mégis kijelentette, hogy a tanár ur kedvéért hajlandó még egy órahosszat fönmaradni. Cziczelle kisasszony is örült a látogatásnak és a kávéörölést mamájára bízta, a ki nem túlságosan tiszta kezével szemét törülgetve egy sarokba vonult és ott addig forgatta a kávéörölőt, míg végre

is elszenderült. Nem is ébredt föl addig, míg Kovács ur egy ásitást nem eresztett ki bajusza alatt, a mely meglepően olyan volt, mint az orra alá alkalmazott két mókusfarok. A. Szeder Ambrus ur is jónak látta elkészülni, de sulyzó lökésekhez hasonló mozdulatok kíséretében bátor volt háromszor megígérni, hogy többször is fogja tiszteletét tenni. Cziczelle kisasszony nem minden meghatottság nélkül vonogatta vállát.

És csakugyan A. Szeder Ambrus ur beváltotta ígérését, lehetőleg a vacsora utáni órákban, mikor Kovács urat bor mellett szokta találni. Igaz bár, hogy Cziczelle kisasszony a kelteténél gyakrabban örült kávé a konyhában, de ezt A. Szeder Ambrus ur sehogysem akarta egyebnek tulajdonítani, mint Cziczelle kisasszony gazdasszonyi buzgólkodásának. És ebbeli örömeinek kifejezésére apró ajándékokat kezdett küldözgetni a hölgyvilág egén tündöklő csillagnak. Néha virágot is vett, de eszerépen, hogy hosszabb ideig virítsanak emlékezetére. Egy alkalommal mátyásmadarat küldött, melyet egy iskolásfiu hozott ajándékol. Máskor egy féltuczat zsebkendővel kedveskedett; ezeket Ambrus ur tombolán nyerte az iparos ifjak bálján. Kapott egy két forint ötven krajezáros ébresztő órát is egyik tanítványának apjától, a ki órást volt; ezt is Cziczelle kisasszonynak ajándékozta. Más alkalommal két kappant kapott, a mit szintén Cziczelle kisasszonynak küldött „hódolata jeléül“. Nevenapjára pedig egy pár

sárga kezttyüt szerzett, a melylyel az a szerencsétlenség történt, hogy kicsinek bizonyult és hogy Cziczelle kisasszony visszaküldte azzal az üzenettel, hogy többé semminemű ajándékot nem fogad el. Visszaküldené a kappanokat is, de már megették, a mátyásmadár kimult, a virágokat pedig lecsipkedték a szomszédok tyukjai. A zsebkendőkről és ébresztő óráról nem szólt az üzenet.

Ez a váratlan esemény szerfölött kellemtlenül érintette A. Szeder Ambrus urat. Szívében valami rettenetes féltékenység támadt, s az iskolás gyerekeket irgalmatlanul megrakta minden megmagyarázható ok nélkül. Mikor dolgát elvégezte, Cziczelleék felé indult. Czicipőnk talpát dühösen csapkodta a kövezethez, s most teljes mértékben lehetett szemlélni járásának azt a sajátosságát, a melyet a katonák taglalt menetnek szoktak nevezni. Marczangoló féltékenységében arról sem feledkezett meg, hogy kis ujjával gyöngéden ne tartsa elő-előtölakodó közelőt, a mire a járó-kelők azt a megjegyzést tették, hogy hivatásos tanító, mert karjaiból is C betűket alakít a kisedek oktatása czéljából. Ambrus ur ellenben Cziczelle kisasszony bá-jaira gondolt, valahányszor karjainak C formáját a tükör előtt tanulmányozta.

Cziczelle kisasszony, a ki a nap tulnyomó részét az ablaknál szokta eltölteni, mikor észrevette Ambrus urat, visszavonult a fehér csipkefüggöny mögé és gunyos nevetéssel viesoritotta fogsorát, melyet azonban

ket elhamvasztó gyakori tüzeset. Oda kelene hatni egy országos törvény létesítése által, hogy a dohányzás a 18-ik életévek betöltése előtt senki által se volna élvezhető, mivel ezen korig fejlődik leginkább a test, tehát csakis így nem lenne azután megakasztva a rendes testi fejlődés. A dohányárudákban is szigorúan meg kellene tiltani, gyermekeknek dohányzó cikket eladni s az ez ellen vétő kereskedőt büntetni. Persze nem volna szabad ám megelégedni azzal, hogy a törvény csak ott legyen, mint áldott malaszt a papíron, a mint hogy tényleg így áll a dolog, azzal a tolnavármegyei, még 1897. év augusztus 13-án hozott és 1898. év jan. 16-án miniszterileg jóváhagyott szabályrendelettel, a mely a 15-ik éven aluli gyermekeknek a koresmákban való megjelenését s az ott tartatni szokott mulatságokon való részvételét szigorúan tiltja, de ennek végrehajtásával legcsekélyebbet sem törődik semmiféle közeg sem. A minthogy így van ez országszerte. Nem is említve a sok táncmulatságokat, hol a koresmában csak ugy hemzseg a sok 15 éven aluli gyermek, mert nincs a ki az ilyen életbe vágó fontos ügyet megszüvelje, még kevésbé, hogy azt teljes szigorral végrehajtaná; azért fordulhatott elő, olyan égbé kiáltó bűn, mint a minő a közel mult országgyűlési képviselő választás alkalmával történt, hogy az erkölcsileg súlyedő szülők, mint tudomásomra jött, nem állottak, daczára a fenti szabályrendelet 5. §-a ellenére, mely 2 frt.-tól 50 frt.-ig terjedhető pénzbüntetéssel, sőt behajthatatlanság esetén, még megfelelő elzárással is fenyegeti e szabályrendelet áthágóit, hogy mivel akkor az eszem-izsom potyára ment, még gyermekeiket is magukkal vinni a koresmába, talán még le is részegíteni, szegény ártatlan teremtményeket. No hát kérem, ehhez azt hiszem nem kell kommentár. Magam láttam az utcán, hogy iskolás gyermekeket, a helybeli bucsu alkalmával ittasan vezettek haza a szülők a pinczeszerről, ugy, hogy a másnap általam tartott szigorú iskola vizsgálat kiderítette, miszerint horrendum dictu, már a 2-ik osztályu tanköteles gyermekek közt volt 5-6, kinek totaliter részegségéről kellett szomoruan tudomást vennem, nem akarom még felemlíteni azt, mily arányt öltött ezen förtelmes kihágás a felsőbb osztályokban. Így eljutottam volna az iszákosságunk biz fájdalom, hogy így van, vehemens elterjedéséhez. A felnötteknél kezd a pálinka italnak élvezete mindinkább terjedni.

Majdnem minden községben a pálinka ital tulságos élvezete mozdítja elő népünk elsatnyulását.

Megengedem azt, hogy mértékletesen élvezve ez italt, lehetnek ennek is előnyei;

mert például zsiros ételek evése után egy kevés pálinka használata plane valóságos orvosságnak bizonyult be, több ízben. E csekély előnyöktől eltekintve, sokkal nagyobb a kár, a veszedelem, mely ezen itallal való visszaélés következtében az emberiséget fenyegeti. Ha néha korán reggel az ember valami nagyobb utra kel, a figyelmes szemlélő tapasztalhatja, hogy a pálinkás boltok telvék a nagy emberáradattól.

Minek a jele ez, mint ama szomorú tapasztalatnak, hogy népünk között vehemens terjed ez italnak káros és mértéken felüli élvezete.

Be van bizonyítva, hogy olyan vidékeken, hol a pálinka ivást mértékletlenül üzik, az utónemzedék gyenge, beteges, sok esetben pedig előidézője ez az epilepsiának és a hülyeségnek.

A hadkötelezett ifjaknak nagyon kevés alkalmas számaránya is, a pálinka ivás mértéken felüli élvezetének a következménye. Sokat lehetne ezen italnak káros hatásáról mondani és felsorolni, én csak röviden még azt hozom itt fel, hogy nemcsak testileg megy tönkre azon nép, mely ez italnak adja oda magát, hanem szellemileg is elbutul, tunyává, restté lesz s végre elszegényedik. Egyedüli orvosság ezen veszedelmes áramlat ellen volna, szerény nézetem szerint, a pálinkamérő helyiségeknek megszorítása, vagy kevesbitése és az egészségesebb szeszes italnak kevésbé való megadóztatása, valamint az ugynevezett „mértékletességi egyletek“ alakítása.

Az eddig elmondottakon kívül népünknek elsatnyulása még főleg ugy a férfi, valamint a nőnemnek tulságos korán való házasságra lépésében keresendő.

Igaz, a latin közmondás „nulla regula sine exceptione“ vagyis, hogy nincsen szabály kivétel nélkül, de már e mai kor e tekintetben nagyon is sok és gyakori kivétel tesz. Létezik egy országos törvény, hogy a nőnem 16-ik életévének betöltése előtt nem köthet házasságot. Az ezen koron alul házasságra lépni akaró nők csakis a gyámhatóság engedélyével juthatnak el céljukhoz. Azonban a gyámhatóságnak is meg van itt kötve a keze; mert ha vagy a üszteletbeli megyei főorvos, vagy mindjárt maga a főorvos kiállítja azt a bizonyítványt, hogy a nő érett, akkor nagyon természetes, hogy megadja a gyámhatóság az engedélyt a házasság megkötésére. Így történt az, hogy sokszor már 14 éves, de még ezen koron aluli leányok is házasságra lépnek, azután pedig az is, hogy ilyen fiatal lánykákat vesznek nőül 17-18 éves ifjak, kik kivételes nősülési engedély jogczimén, nyernek erre privilégiumot. És ez nem szokott a ritkaságok közé tartozni,

hanem már majdnem egészen mindennapi dolog. Nem kell ehhez semmi orvosi nagy tudomány, hogy azután az ily fiatal házások mit nemzhetnek. A tisztia ész megmondja, hogy csak gyenge és kores nemzedéket.

Csak egy módja volna annak, hogy e tekintetben nem történhetnék semmiféle visszaélés, ha vagy kimondaná a törvény, hogy 16 év betöltése előtt semmi körülmények közt sem léphet házasságra egy nő sem, vagy még jobbnak találnám, ha ezt a 18-ik életévhez kötné a törvény. A férfiaknál pedig a betöltött 22-24 évhez. Tudjuk, hogy csak ép testben lakozik ép lélek. Vajha megszivelnék ezt az intéző körök! Ime megmutattam a bajt, feltártam a betegséget, de egyszersmind rámutattam a védekezési módra és orvosságra is, a mivel népünk testi elsatnyulását megóvhatjuk. Nem elég tehát e szomorú tényeket egyszerűen csak tudomásul venni, de a fő az, tenni kell az arra hivatottaknak valamit, hogy népünk ne vézna, satnya, hanem ép, erős és munkabíró legyen. Miután tény az, hogy a néma gyermeknek anyja se érti a szavát, azért voltam bátor csekély szavamat felemleni és ez életbe vágó fontos ügyre a belügyminiszter ur ő nagyméltóságának becses figyelmét felhívni.

Reichert Gyula.

Nyílt levél.

Tek. Bodnár István urhoz, a „Közérdek“ szerkesztőjéhez.

Kedves Barátom! Becses lapodat, Szekszárd közéletének e kedves szellemi ujszülöttjét, már 1/4 évóta olvasom lankadatlan figyelemmel és nagy érdeklődéssel, a te barátságod emberségéből *grátis* = magyarul *potyára*, a nélkül, hogy még elő-, vagyis mostmár utófiztettem volna arra. — Ez is meglesz, csak egy kis türelem! E hónapban huzzák ki — biztosan — az Osztálysorsjegyet és akkor ütend a fizetés órája. Ha »Kiss szerencséje nagy« akkor nekem, mint kicsiny embernek, okvetlenül nagyobb nyeresemre van biztos kilátásom s megadom a *Közérdek* egész díját 10 esztendőre; ha pedig májusi reményem lutri rózsáit lefagyasztja Pongrácz Szervác és Bonifác: akkor (minthogy én tanár és tanító is vagyok!) élek az előfizetési kedvezmény §-ának jogával s féldíjat fizetek, *de fizetek!*

Addig is azonban kama-ként fogadd el kérlek e nyílt levelemet, melyben ezennel lerovom b. lapod irányában kezdettől fogva táplált bizalmam, elismerésem adóját, még ezen adótfizetni nem muszáj ex-lexes világban is: — — —

az ablakra tekintető A. Szeder Ambrus ur nem láthatott meg. Ambrus ur azzal a szándékkal indult, hogy bemegy Cziczellekhez és számon kéri a történeteket, de a kapunál elhagyta a bátorsága és nem ment be.

Taglalt menetben az ablak előtt járt egészen addig, míg beesteledett; aztán minden szóval nevezhető eredmény nélkül hazament és levélíráshoz fogott, melynek megszólítása: „Imádott Cziczelle Nagysám!“ volt.

A levélben szivgyötirelem, kétségbeesés, oroszlankeztrecz, revolver, kötél, tör, mérég és sok más hasonló annyi változatban fordult elő, hogy immár egy nagy ívet egészen megtöltött, de A. Szeder Ambrus ur abban a nézetben volt, hogy még mindig csak a bevezetésnél tart. Félbehagyta hát és lefeküdt.

A sötét szobában a féltékenység újra erőt vett rajta, de akárhogyan forgatta a dolgot, sehogy sem tudta a vetélytársat megtalálni. Egy A. Szeder Ambrus nem gondolhatott sem a szolgabíróra, sem könyvkötő, sem vas-, fűszeres-, rőfös-, szappankereskedő-segédre, sem harminczforintos városi „hivatalnokokra“. Egy A. Szeder Ambrus torony-magasságban áll ilyenek fölött, ha nőhódításról van szó. Egy A. Szeder Ambrus előtt valamennyi hölgynek meg kell hódolni, még Cziczelle kisasszonynak is. De hogyan! És szabadjára eresztette képzeletét. A piros nyakendő, sárga cipő nem mutatkozott elégségesnek. Valami más kellett volna. Talán ha tüzes paripán nyargalva látná őt Cziczelle

kisasszony, vagy esendőrhadnagyi egyenruhában... Talán ha Cziczelle kisasszony óhajára fölmásznék egy magas jegenyefára és lehozná a szarkatölcsőket, melyekből Cziczelle kisasszony rántottát csinálna... Talán ha herczeg lehetne és fényes kísérettel jelennek meg Cziczelle kisasszony előtt... Vagy ha talán nyújtón valami vakmerő forgást csinálhatna a hölgyvilág egén tündöklő csillag szeme láttára... Vagy ha volna Libádon háromemeletes ház s ennek padlásszobájában laknék Cziczelle kisasszony, a padlásszoba kigyulna és ő, t. i. A. Szeder Ambrus élete kockáztatásával kimenthetné a lángok közül... Talán ha valamely katonabanda nagybotu vezetője lehetne, s bemasirozva Libádra, Cziczelle kisasszony ablakai előtt rázendítené a *Három bokor salátát*, Cziczelle kisasszony legkedvesebb nótáját... Vagy ha Cziczelle kisasszonyt megtámadná a zsványok és ő, t. i. A. Szeder Ambrus megmentené...

Másnap még egyszer, utoljára megjelent Cziczelle kisasszony ablakai alatt, lépegetvén a legtaglaltabb menetben s karjainak legszebb C alakú tartásával; de sajna! Cziczelle kisasszony ismét csak a függöny mögött húzogatta száját és öltötte ki sárgás fölületű nyelvecskéjét, a mely sárgás színt a doktorok gyomorhajjal szoktak összekötésbe hozni. Ezentul A. Szeder Ambrus ur sértett önérettel kerülte Cziczelle kisasszony ablakait, de azért nem állhatta meg, hogy

titkon figyelemmel ne kísérje a hölgy lépteit. Elég óvatos volt azonban és ugy mutatta, mint a ki nem törődik a tisztelt hölgy bajjával. Sőt ha az utcán véletlenül találkozott, A. Szeder Ambrus ur elfeledte kalapját megemlíteni, vagy valamelyik üzlet, esetleg temetkezési vállalat kirakatához fordult és szemlélgette nem közönséges érdeklődéssel; közben megfigyelte az üvegen azt is, hogy az elhaladó hölgy nem nézegeti-e őt epedve, vagy nem boszankodik-e? A tisztelt hölgy pedig valósággal boszankodott, de ezt A. Szeder Ambrus urnak nem sikerült megtudnia, a miért is kénytelen volt újra megjelenni Cziczelle kisasszony ablakai alatt. De most már csak a vacsora utáni órákban, hogy a tisztelt hölgy ne vegye észre. Ámbár jól esett volna A. Szeder Ambrus urnak, ha a tisztelt hölgy egyszer csak a nyaka közé borulna, mint ezt elgondolta a séták idején; de a tisztelt hölgy oly nyugodtan örölte odabenn a kávé, a milyen nyugodtan csak lehet egy könyvkötő leányának.

Hiába voltak tehát a séták. A. Szeder Ambrus urat kikezdte a bánat, s önérzete annyira lecsapolódott, hogy hajlandó lett volna térden csuszva könyörögni Cziczelle kisasszony szerelméért, de haj! az elfeledett köszöntéseket Cziczelle alig felelte el. A. Szeder Ambrus ur számára nincs bocsánat. Csak valami nagy esemény... valami híres tett... életmentés, vagy ilyesmi segíthetne.

És ismét megeresztette képzeletének

Elismerem, hogy lapod helyes irányu, gazdag és változatos tartalmu, jónyomásu és pontosan megjelenő, igen ügyesen szerkesztett vidéki lap. Elismerem, hogy lapod közéletünk sok sebére ráteszi balszamosan gyógyító puha bársony-kezeit, vagy a káros és kóros társadalmi elfajulások rákos tüneteinél nem retten vissza a fájdalmas metsző-kés alkalmazásától sem. Nagyon helyes! — Ez a közérdek! — Nem mondom, hogy a másik, régi lapjaink, a *Tolnamegyei Közlöny* és a *Tolnavármegye* is (mint b. lapodnak, hogy egy mondjam: öregebb apja és fiatalabb anyja) ne fogták volna fel e nemes hivatásukat, — sőt igenis! ám azonban ők szellemi harcossfelek; egyik bal, másik jobb-párti, egyik 48-as, másik 67-es s te jól tudod, hogy e két szám — politica — se össze nem adható, se egymásból ki nem vonható, — tehát, nagyon természetes, ha ők, a Tolnamegyei Közlöny balpárti papa, meg a Tolnavármegye jobbpárti mama, a politikai ellentétek harczi között, nem mindig fordíthatnak kellő figyelmet a békés társadalom belügyeire, fontos közérdekeire. Ezért üdvözlöm az új szellemi gyermeket, b. lapodat, akit (a papi hivatalos kötelességbe való jogtalan beavatkozással! . . .) te magad elkereszteltél *Közérdek*-nek, mert bizton hiszem, hogy e gyermek — nem követve se apja, se anyja politikai intrazigens irányát — 100 évig is megmarad a jól felfogott közérdek semleges vizein (nem úgy, mint *Rozdesztvenszky!*) s nagy hasznára leend társadalmi életünk, közügyeink, közviszonyaink rendezésének, előbbvitelének, felvirágoztatásának.

De engedj meg egy szives kérést, egy jóakaró baráti figyelmeztetést. — Mikor e sorokat írom kora hajnalban (május 3.) —, a nyitott ablakon át bejön hozzám a friss levegővel együtt kertem nyíló virágainak édes illatárja, behangzik a kedvesen csattogó dalos madarak pompás koncertjének isteni harmóniája, melyben a tenort az édesszavu fülmile viszi s kontráznak neki: rigó, kakukk, fecske, szarka és veréb. Micsoda ez örvendetes madárhang-egyveleg? És micsoda a nyíló virágok kedves tarkasága, édes illatárja? — Szerintem ezek: a komoly, szent természet nevető humora, kaczagó gyönyörtüése! Erre nagy szükség van a természetben, az ember-életben, tehát a hirlapban is.

Nohát — bocsáss meg — sok okos és komoly dolgot láttam már fertályesztendő b. lapodban, de főszleletem, hogy beléle a kellő humor (Szemere Miklós szerint: «*éltünk cukrozott epéje*») csaknem hiányzik, — vagyis: nincs kellőleg képviselve. Nagyon is komolyirányu a lap. Nem mondom, hogy vidéki élezlap legyen; de — az Istenért! — adjatok a humornak egy kissé több helyet. Mert hisz az élet is azzal szép, a természet

is azzal ékes, az étel is fűszerezve izes s csak a beteg gyomornak kedves a sötét szomorúság, csak a hervadó ősz nélküli a vidám madár-dalt s szereti a borongó fellegetket! . . .

Hát példának okáért, míg — fűntebbi mondásom szerint — nyitott ablakomon beárad a nyíló virágillat, behangzik az édes madárdal, — rátéved szemem b. lapod 1/4 éves jubilaris számára (ápr. 8. — 14.) melyben ezt írod Te a »*Tárczában*« »*A Vers*« cz. szép költeményedben:

»Minden dal szívemen
Egy-egy érrepedés«

és ennek folytatásaként (az eszmét versed adva Sántha Károly kedves barátomnak) azt olvasom a husvétii számban (ápr. 22. — 16. sz.) »*A költő*« cz. szép versében S. K.-nak:

»Igaza van költő öcsémnek,
Hogy kinban születik az ének«

mikor ezeket a komoly, szép verseket olvasom, egyszerre két gondolat ragadja meg lelkemet. *Egyik*: — Talán nem is egészen úgy van az, csak költői képzelődés szüleménye az a *kin*? . . . Én, ha írok, jó kedvvel, könnyen írom azt, mikor kedvem csapong s az írás szent gyönyör, — máskor nem írok én — — és pláne verseket! . . . *Másik*: — A kinek kin a versírás, ne írjon, ha a vers — sirás! . . .

Humoros oldaláról kell felfogni az életet. Bizonyos epikureizmusnak kell vegyülnie éltünk komoly, szent törekvéseibe, hogy életünk boldog legyen. Ez az igazság.

Becsés lapod 1/4 éves jubilaris számában azt is olvasom, hogy »*Vesszőkiosztás*« volt Szekszárdon ápr. 10. és 11-én. Lásd, én ezt is humorosan fogom fel és azt mondom, hogy teljesen *ingyenes* — és nem *mérsékelt árú!* (mint lapod gazdasági rovata mondja) »*vesszőkiosztás*« van Szekszárdon »*közérdekekből*« minden felekezeti iskolában naponta d. e. 8—10 és d. u. 2—4 órákban a »*sirva-olvasás*« módszerének gyakorlati alkalmazásánál. S mondhatom, hogy kellő sikerrel, mert gyermekeink különben nagyon elkanászodnának, — így is felettebb sok a förtelmes nebuló, a rakoncátlan pernahájder, »*gyermek-czuczilista*« —, hát még e nélkül, hogy felburjánzanék az erkölcsi romlottság *ga-szerl* tövise!?! Kalapot kell emelni a »*sirvaolvasás*« praktikus tanmódja előtt! . . .

De megbotránkoztam ugyan e lap-zámban a »*Közönség Köréből*« cz. »*Emelni kell a kutyadót*« feliratu cikkceskén. Hogyne? . . . Hát nem elég kutyanyag a mindenféle adó amugy is? . . . Azért, hogy egy biciklis uracs pantalonjára s inakásájára éhes eb ekstravagálva harap: hát már a szegény szelidebb kutyák becsületes gazdait is megadóztassuk magasabb adókövetéssel? — Hogyha rátör az urfira ez *éhes eb*: hát

elég mély árokkal van körülvéve. Nem lehet bizonyosan tudni, hogy mit gondolhatott Cziczelle kisasszony a temetőről és az elég mély árokról, mikor az elég mély árokból hirtelen kiugrott három, csavargással foglalkozó alak, a kik Cziczelle kisasszonyt körbe fogták. Nem mondhatni, hogy a kisasszony legkellemesebben volt meglepve, de alig eshetett kétségbe a támadás miatt, mert a következő pillanatban nyilvánvalóvá lett, hogy husz fillérrel alázatos távozásra lehetett volna változtatni a vakmerő támadást.

A háttérben fölhangzott egy rettenthetlen kiáltás:

— Megálljatok, zsványok . . . Én megmentem a kisasszony életét! . . .

Cziczelle kisasszony is, a három csavargó is a hang felé fordult a nyugalomnak nem kis mértékével és ime az árokból egy alak vissza-visszacsuszva iparkodik kimászni, hogy életet mentsen. Ez az alak pedig A. Szeder Ambrus ur volt.

Mikor A. Szeder Ambrus ur még kétszeri visszacsuszás és többszörös morgolódás után a támadás színhelye felé közeledett, a három csavargó ismét munkájához fogván, Cziczelle kisasszony előtt kétlépésnyi távolságban nagy gyakorlattal rázta karját, a mely olyan szennyes volt, a milyen csak egy csavargó karja lehetett.

ő legyen még *éhesebb* felebarátai vagyónára? . . . Nem oda Buda. Inkább el kellene törülni az egész kutya adót nálunk s kivetni a bécsiekre, kik folyton ránk morognak, bennünket mindig marnak és harapnak tajtékkozó ajakkal, ez volna a közérdek, a magyar igazság!

Szóval — kedves barátom! — honosíts meg kissé nagyobb arányu humoros irányt b. lapodban, meglásd, hogy jóval több előfizetője lesz, miként, hogy a pompás gazdag ebéd sem ér semmit csak zöld salátával, ezetes ugorkával, hanem kell az ingyenczeknek hors és paprika is, finom konfekt is, habzó pezsgő is a »*bene sonante*« magasztos állapotának megteremtéséhez. Teremtsd meg b. lapodban ez *állapotot* s akkor előfizetőid száma az 5000-nél meg nem *állapodott*, hanem légió leszen azoknak a száma s olvassa lapodat férfiu és dáma, holnap úgy, mint máma s gyors szárnyára veszi az országos fáma, mondván: »itt van a *Közérdek*!« az olvasója *tömérdek!*«

Borzák Endre.

V Á R M E G Y E.

Tolnavármegye közigazgatási bizottsága május havi ülését ma tartotta.

Választmányi ülés. A község jegyzői nyugdíjalapra felügyelő választmány, mult hó 27-én Döry Pál alispán elnöklésével ülést tartott. Jelen voltak, Orffy Lajos, Kurcz Vilmos, Totth Ödön, Hirling Ádám dr., Lovász Gábor, Ludvig József, Várkonyi Iván bizottsági tagok és Földvári Mihály előadó. Döry Pál elnök meleg szavakkal emlékezett meg az elhunyt Lőrinczy József volt vármegyei alszámvevőről, ki a választmányának évtizedeken át előadója volt s tisztét a legnagyobb buzgalommal töltötte be. Az alispán az előadói tendők végzésével Földvári Mihály vármegyei főlevéltárost bízta meg s részére 200 korona tiszteletdíjat utalványozott. Özv. Szigethy Józsefné nyugdíját 406 kor. 25 fill., özv. Csátrai Aladárné nyugdíját 500 koronában, özv. Busbach Jenőné végkielégítését 550 koronában és özv. Sebestyén Imréné nyugdíját 450 koronában állapították meg.

Prehoffer Lajosnak az 1903. évben elhalt dunaföldvári jegyzőnek nyugdíj hátralékát leírták, Czéh Ferencz újdombóvári, Welther Dániel nagyszékelyi, Gáspár Endre cikói, Fekete József majsamiklósvári, Ugrosdi Aladár kirdorogi jegyzők a javadalmuk fel-emelése ügyében beküldött főbírói jelentések alapján magasabb nyugdíj igényel a nyugdíjalap tagjaiul felvették.

Özv. Gróf Józsefné gyermekei nevelési pótlékát, mivel ötödik gyermeke elhunyt,

— Félre, zsványok — ordította A. Szeder Ambrus ur biztos diadalérettel. — Én megmentem a kisasszonyt.

A zsványok tisztelettel félreállottak, s mint a kik jól végezték munkájukat, a megérdemelt jutalomra várakoztak. De A. Szeder Ambrus sulyzó lökésekhez hasonló mozdulatokkal addig-addig hadonászott, míg egyik csavargónak az orrát el nem találta, a mire a csavargó a tiszteletnek nem minden árnyalata nélkül bátor volt megjegyezni, hogy az orronütés nincs a szerződésben, hogy ő csak olyan támadásra vállalkozott, a hol sérelem nem fog történni.

Ezt már Cziczelle kisasszony sem tűrhette szó nélkül.

— Maga majom . . . maga . . . maga stiglicz — sipította A. Szeder Ambrus ur felé, aztán megfordult és a város felé indult, azon boszankodva, hogy a szolgabíró nem láthatja meg, mert korábban kell visszatérnie.

A. Szeder Ambrus ur pedig a három csavargó béréből egy forintot lealkudva, két forintot kifizetett és Cziczelle kisasszonynyal ellenkező irányban indult taglalt menetben és C betűkké alakított karjainak gyors ütemben való mozgásával.

Hajdu Elemér.

szárnyait és újra föltűnt a nappali órákban Cziczelle kisasszony ablakai alatt és nem kicsinylendő ügyességgel kísért a hölgyvilág egén tündöklő csillag lépteit, de csak negyvenötven lépésnyi távolságban. A. Szeder Ambrus urat a bánat is kezdte elhagyni, sőt valami reményféle csillogott bagolyéhoz hasonló szemében.

— Nagy dolog fog történni — mondogatta sulyzó lökésekhez hasonló mozdulatok kíséretében ismerőseinek, a kik inkább az elmebajosok házára gondoltak, mint arra, hogy A. Szeder Ambrus ur szolgabíró lesz.

— Mi fog történni? — merészkedett egyik-másik megkérdezni.

— Nagy dolog — ismételte A. Szeder Ambrus ur és eltávozott olyan mosolylyal, a melyből átkozottul furcsa dolgokat lehetett kiokoskodni.

Cziczelle kisasszony szintén eltávozott hazulról s indult a temető felé mindennapi sétájára, melyet hétköznapi szokásoktól eltérőleg sárgaszalagos kalapban és kötény nélkül tett meg és a melyről visszatérve, megláthatta a szolgabírónak szerföltött vékony alakját, a mely alak a hivatalos buzgalom után szabad levegőt és egy pohár sört keresett a város végén levő csárdában. Tehát Cziczelle kisasszony a temető felé ment sétálni. A temető elég távol van a várostól és

felemelték. *Németh Géza* magyarkeszii, *Keszler Károly* kányai, *Körtvélyessy László* gyöngyi, *Brogli József* mázai jegyzők illetőleg segédjegyzők a nyugdíjalap tagjai sorába felvették, *Forrai Aladár* teveli segédjegyzőnek kérelmére, nem rendszeresített állásban eltöltött idejét nyugdíjigényébe beszámították, *Nágel János* hűgyézi segédjegyzőt hasonló kérelmével, a kérvény hiányos felszerelése miatt elutasították. Hasonlóképp elutasították *Grünwald János* kistormási jegyzőt is a kérelmével, aki az 1904. évi XI. tezik alapján nyerendő fizetés emelését nyugdíjigényébe beszámíttatni óhajtotta. Az elutasítás oka az volt, hogy a rendezett fizetésből származó javadalom emelések csak a még ezután megalkotandó nyugdíj szabályrendelet alapján lesznek beszámíthatók. Ezen szabályrendelet sürgős megalkotása igen fontos a jegyzőkre, mert igen sok sérelem és anyagi károsodás származhatik a szabályrendelet késedelmes megalkotásából kivált az időközben nyugdíjazandó jegyzőkre, vagy az esetleg elhalt jegyzők özvegyeire.

Vármegyei bizottságitag választás. A nagyszokolyi kerületben f. é. ápr. 26-án ifj. *Láglér Sándor* nagyszokolyi jegyzőt választották meg nagy többséggel megyebizottsági taggá.

Pályázat katonai alapítványi helyre. Tolnavármegye alispánja pályázatot hirdet a vármegye által a cs. és kir. közshadseregbeli hadapród iskolánál rendszeresített, 1905-1906. évben megüresült alapítványi helyre. A pályázati hirdetményből közöljük a következőket:

A felvétel a budapesti, kassai, károlyvárosi, nagyszobeni, pozsonyi, temesvári és Pétervárad melletti, a kameniczi gyalogsági hadapródiskolák, továbbá a wieni és traiskircheni tüzérségi és hainburgi utász hadapródiskolák I. évfolyamába történik. A hadapródiskolák magasabb évfolyamaiban csak annyiban fognak növendékek felvételt nyújtani, amennyiben egyes helyek rendelkezésre állanak.

Az előadási nyelv a budapesti, pozsonyi, kassai, temesvári és nagyszobeni gyalogsági hadapródiskolákban, továbbá a traiskircheni tüzérség-hadapródiskolának párhuzamos magyar osztályaiban a német és magyar, a kameniczi és károlyvárosi hadapródiskolákban, a német horvát, a többi hadapródiskolákban pedig a németnyelv.

Igényjogosultsága csak azon ifjaknak van, akik Tolnavármegye területén községi illetőséggel bírnak.

A folyamodványok 1905. évi június hó 15-éig nyújtandók be, mert a későbbben érkezők figyelembe vételét nem fogadják.

Iskolai bizonyítványokkal igazolandó, hogy a pályázó valamely nyilvános, vagy nyilvánossági joggal felruházott reáliskolának vagy gimnáziumnak négy alsó osztályát legalább „elégészes”, a tüzér vagy az utász hadapródiskolába való felvételnél legalább „jó” összeredménnyel végezte el, és pedig: az I. évfolyamra nézve: azok négy alsó osztályát; a II. évfolyamra nézve: azok öt alsó osztályát; a III. évfolyamra nézve: azok hat alsó osztályát.

A latin vagy görög nyelvből nyert „elégtelen” osztályzatok figyelembe nem vétetnek.

A folyamodványhoz melléklendők:

a) a pályázó ifju keresztelő levele, (születési bizonyítványa.)

b) a honossági bizonyítvány;

c) a pályázó ifju testi alkalmas voltáról, valamely tényleges állományú közös hadseregbeli, vagy honvéd orvostudor által szabályszerűleg kiállított orvosi bizonyítvány;

d) az 1903. 1904-iki egész évi és 1904. 1905-iki tanév I-ső feléről szóló iskolai bizonyítvány;

e) a beoltási igazolvány;

f) erkölcsi bizonyítvány;

g) a szülők vagyoni viszonyait és jövedelmi forrásait hitelesen kimutató hatósági bizonyítvány;

Ha a pályázó ifjunak atyja a hadsereg (haditengerészet) vagy a m. kir. honvédség tartalékában, esetleg szolgálaton kívüli viszonyban álló tiszt volna, ebbeli minősége a pályázati kérvényben felemlítendő és ki nevezési okmányával igazolandó.

A felvételre kijelölt pályázó az adományozott alapítványi helyre csakis abban az esetben vétetik fel, ha a felvételi vizsgálatot sikerrel kiállja.

A kérvény és a katonai orvosi bizonyítvány 1 koronás, a többi mellékletek, amennyiben még bélyeggel ellátva nincsenek, 30 filléres bélyeggel látandók el.

Bővebb felvilágosítást maga a hirdetmény nyújt, mely minden egyes községben széles körben kihirdetendő, a jegyzői irodában pedig betekintésre kifüggesztendő.

Községi ügyek.

Majsamiklósvár község képviselőtestülete a községi pénztárnok részére 200 korona évi fizetést állapított meg. Eddig a pénztárnoknak semmi fizetése sem volt.

HIREK.

Főigazgatói látogatás. *Várady Károly*, a székesfehérvári tankertület újonnan kinevezett főigazgatója f. hó 4-én Szekszárdra érkezett, hogy a főgimnáziumban a tanulmányi eredményt megvizsgálja. A Szekszárd Szállóban szállt meg s pénteken délelőtt látogatást tett *Széchenyi Sándor* gróf főispánnal, *Döry Pál* alispánnal, és *Wosinsky Mór* apátplébánosnál.

Nagy hangverseny Szekszárdon. *Döry Pálné* alispánné kezdeményezésére, a mint már említettük, e hó 13-án nagy hangverseny lesz Szekszárdon. A részletes programot ugyan még csak később adják ki, de most már bizonyos, hogy a hangversenyen *Kaczér Margit* operaénekesnő fog énekelni s báró *Inkey Pál* tárogató játékkal, *Pete Lajos* zongora játékkal és *Barabás Béla* országgyűlési képviselő humoros felolvasással működnek közre. A hangversenyt táncmulatság követi. Ennek rendezését külön bizottság intézi. A rendező-bizottság élén báró *Fidh Elemér* vármegyei aljegyző áll s már ez is elég garancia, hogy az jól fog sikerülni. A hangversenyre különben a következő meghívót hocsátották ki: „Meghívó. A „József Főherceg Szanatorium” javára 1905. évi május hó 13-ik napján Szekszárdon, a Szekszárd Szálló nagytermében *Kaczér Margit* urhölgy operaénekesnő, báró *Inkey Pál* (tárogató), *Pete Lajos* (zongora), *Barabás Béla* (humoros felolvasás) urak szíves közreműködésével tartandó hangversenyyel egybekötött táncmulatságra t. Czimet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Személyjegy 5 kor. Karzatjegy 2 kor. Karzatjegyek előre válthatók *Rácz József* urnál. A műsor később fog közöltetni. A hangverseny kezdete este 9 órakor. Felülvezetéseket a jótékony célra közösen fogadjunk és hírlapilag nyugtázzunk.” — A folyó hó 13-án megtartandó hangverseny rendezősége tisztelettel felkéri a nagyérdemű közönséget, hogy ha valaki tévedésből meghívót nem kapott és arra igényt tart, szíveskedjék a rendezőség pénztárnokához, *Rácz József* urhoz fordulni.

Küldöttség az alispánnál. A mai időben bizon fehér holló számba megy az olyan község, mint Dunaszentgyörgy, ahonnan mult esütörtökön küldöttség jött *Döry Pál* alispánhoz, hogy kikérje, a megye első tisztviselőjének támogatását azon képviselő testületi határozat tárgyában, amelyben elhatározták, hogy kiválnak a faddi közegészségi körzetből és maguk rendszeresítenek körülbelül 1600 korona fizetéssel községi kézi gyógytár kezeléssel is feljogosított orvosi állást. Csodálatos dolog a derék községnek elhatározása és bár szegény, de ki kell mondanunk, hogy szokatlan is, mert nálunk (az egész országot érve) gondoskodtak arról, hogy jó fizetéses állású állatorvosok legyenek, hogy minden község tenyész-állatokat köteles tartani, de bizon azzal senkik sem törődik, hogy 30 vagy 40,000 katasztrális területen fekvő 4-5 községnek van egy orvosa, hogy száz és száz gyermeket pusztítanak el egy ily nagy körzetben

évenként a ragadós betegségek. A küldöttséget, — a melynek tagjai voltak *Kálay Endre* ev. ref. lelkész, *Jó Dömötör* Károly földbirtokos, *Turi István* gazdálkodó és *Takács Gyula* főjegyző, — a Dunaszentgyörgy fejlődése iránt meleg rokonszenvet érző *Simontsits Elemér*, Tolnavármegye főjegyzője vezette az alispánhoz, aki a Dunaszentgyörgy követésre méltó határozata tárgyában hozzá intézett kérelmet örömmel hallgatta és megígérte, hogy készséggel és egész tekintélyével támogatja a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé tartozó ügyet és hiszi, hogy Tolnavármegye közönsége nem fog ezen az emberiségre bár csak kis körzetben is, de mégis üdvös és nemes törekvésben nehézségeket támasztani.

Plébános bemutatás. *Esterházy* Miklós herceg mint kegyur a bedeghi plébániára plébánosul *Franciscs Pál* regölyi vikáriust mutatta be; *Franciscs* helyébe pedig vikáriusnak *Heindl Vilmos* bedeghi vikáriust helyezték át.

Tornaverseny. Az idei országos tornaversenyben, mely május hó végén Budapesten fog lefolyni, a szekszárdi főgimnázium ifjuságának diszesapata is részt vesz. A készülődések már javában folynak, s a begyakorolt csapat ügyességét Szekszárdon május 20-án fogja bemutatni az érdeklődőknek.

Májusi ájtatosságok. A szokásos májusi ájtatosságok ez idén d. u. fél hat órakor tartatnak meg a belvárosi róm. kath. templomban. A litániát rendszerint *Wosinsky Mór* apátplébános végzi.

Egyházkerületi közgyűlés. A dunamelléki ev. ref. egyházkerület e héten *Baksay Sándor* püspök és *Darányi Ignác* elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott Budapesten. A tolnai ev. ref. egyházmegye részéről *Dömök Péter* esperes, *Szilassy Aladár* közig. bíró, egyházmegyei gondnok, továbbá *Széky Géza* gerjéni ev. ref. lelkész mint egyházi és *Máthás Kálmán* p. ü. számtanácsos, mint világi képviselő volt jelen.

Ejegyzés. *Pazár* Dezső a szekszárdi állami főgimnázium tanára eljegyezte *Hoffman* Etelka urhölgyet, *Hoffman* Sándor uradalmi főerdész leányát Szekszárdon.

A képviselő választók névjegyzéke. A képviselő választók névjegyzéke folyó hó 5-étől kezdve 20. napon közzszemlére van kitéve a vármegyei irattárban és az egyes községekben.

Lóverseny Pécsen. A pécsi lóverseny mult hó 29-én és 30-án nagy érdeklődés mellett folyt le. Bennünket tolnamegyeieket közelebből a négyes fogatok ügetőversenye érdekel, amennyiben a m. kir. földművelésügyi miniszter tiszteletdíját (nagy ezüst serleg) s a Somogy megyei vándor falkatársaság tiszteletdíját (nagy ezüst váza) vármegyeinkbeliek nyerték el s mint már több ízben, ez alkalommal is dicsőséget szereztek az itteni magasfokon álló lótenyésztésnek. Erre a díjra összesen hárman neveztek és indultak és pedig: *Hoyos Miksa* gróf Mezulana, *Fiametta*, *Hódoló* és *Hajnal* nevű lovain, hajtotta a tulajdonos; özv. *Jeszenszky* János báróné *Dzsín-Dzsín*, *Hullám*, *Zebra* és *Lenke* nevű lovain, hajtotta *Bernáth Béla* és *Döry Hugó* Módi, *Sophie*, *Totya* és *Varázs* nevű lovain, hajtotta a tulajdonos. Díjat nyertek: I. Özv. *Jeszenszky* János báróné; II. *Döry* Hugó.

Bucusi tisztelgés. A völgyeségi járás jegyző egylete e hó 10-én bucsuzik el volt szolgabírója, *Halász Géza* nyug. szolgabírótól. A tisztelgésen megjelennek a járás összes jegyzői és községi bírái, hogy hosszú időn át szeretett s most nyugalomba vonult szolgabírójuktól elbucsuzzanak.

Templomi képek. *Wosinsky Mór* apátplébános most, hogy a belvárosi templom ablakait színes üveggel látja el, egyúttal a templom nagyobb szabású díszítéseinek gondolatával is foglalkozik. Egyelőre öt nagy képet rendelt a templom számára. A képek magassága három, szélessége pedig két méter lesz. A szép olajfestményekhez való kereteket, a melyek díszes kivitelűek lesznek, *Paprika* János öcsényi naturalista műfara-gónál rendelte meg.

Uj nőegyleti tagok. A Szekszárd Tolnamegyei Nőegyletbe 1905. évre új tagokul beléptek a következő urnők és urak: *Lovich*

Lászlóné, Valló Albertné, Simaházi Tóth Mihályné, dr. Kozacek Józsefné, Kovács Aladárné, Földváry Mihály, dr. Albersz Rezsóné, Dömötör Miklósné, Leitersdorfer Ignác, Szévald Oszkárné, dr. Török Ottóné, Mayer Gyula, Pazár Dezső, Mányoky Ödön, Serényi József, Vörösmarty József, Diczy Lászlóné, Krausz Mórné.

— **Házasság.** Farkas Sándor budapesti biztosítási főosztályos mult vasárnap esküdtött hűséget Szekszárdon Krón Mariska kisasszonynak, Krón Salamon szekszárdi kereskedő leányának.

— **Május 1.** Május elsejét az idén — legelőször — a szekszárdi munkások is megünnepelték. Közülük valami 50—60-an — jobbára kőművesek — zárt sorokban, párosával haladtak végig az utcán, feliratos táblával, a munkások himnuszát énekelve. A vámházi erdőbe vonultak ki, hol vig majálist csaptak. Este felé jókedvvel, de azért teljesen rendben ismét végig vonultak az utcán, vígan nótázva és énekelve.

— **Meggyuladt fátyol.** Ártatlan kis leánykák és fiúk szivszorongva várták, hogy az első áldozás szentségében részestüljenek. Wölffel Ferenc és Mozsgai Sándor szekszárdi róm. kath. segédlelkészek heteken át készítették elő s oktatták a kis növendékeket a szertartásra s végre a mult vasárnap reggel a fehér ruhás és fátyolos kislányok s a bokrétás fiúk egész serege vonult be a róm. kath. templomba, hol Szabó Géza hittanár intézett hozzájuk tartalmas és feunszárnyaló beszédet. — Az áldozat alatt a kis növendékek égő gyertyát tartanak a kezükben s bár nagy volt az elővigyázat, Hoffmann Sándor főerdész kis leányának, Hoffmann Erzsikének fátyola mégis tüzet fogott. Szerencsére valaki észrevette s elkiáltotta magát, mire hirtelen elottották a tüzet, így az ijedtségen kívül a kis leánykának semmi baja sem lett.

— **Eljegyzés.** Kasziner Fisel mosoni izr. hitoktató eljegyezte Tolnárol Breuer Joáchim rabbi helyettes leányát Regina kisasszonyt.

— **Áttérés.** Czippán János ág. ev. vallású és Trucczer Julianna ref. vallású szekszárdi lakosok áttértek a róm. kath. vallásra. Az áttérés ünnepsége mult hó 30-án fehérvasárnapon ment végbe a Szekszárd-belvárosi r. kath. templomban.

— **Postamesternői kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter Bikácsra postamesternővé Hiller Gyuláné szül. Keller Juliskát nevezte ki.

— **Al ügyvéd.** Szentkirályi Sándor dr. kányaházi illetőségű ügyvéd, más kereset hiányában arra a foglalkozásra adta magát, hogy bebarangolja az országot s rögtöni segéllyel láttatja el magát szülőfaluja terhére. Pestvármegye alispánja, most külön is figyelemzeti a hatóságokat, hogy a kéregető ügyvédet szemmel tartsák s jelentsék illetékes hatóságának, mert szülőfaluja nem hajlandó az általa kizsartolt segélyeket megtéríteni. Szentkirályi Sándor dr. ur Szekszárdon is ismeretes, valószínűleg azonban, hogy sohasem volt ügyvéd, de ő lesz az a szélhámos, aki pár évvel ezelőtt Nagy János kir. közjegyzőnél hamis bizonyítványok alapján, mint közjegyzőjelölt volt alkalmazásban, de a kit annak idején lelepleztek. Mindenesetre érdekes és czélszerű volna a két személy ugyanazonosságát megállapítani.

— **Esküvő.** Kazamér Konrád m. kir. posta- és távirat-tiszt május hó 9-én esküszik örök hűséget menyasszonyának, Auth Éviczának, Auth Menyhért bérli leányának.

— **Halálozások.** Özv. Rényi László volt esztergomi főkapitányi rendelkező tiszt özvegye, Selcz József szekszárdi kir. törvényszéki elnök nejének testvére életének 52-ik évében april hó 22-én hosszas szenvedés után elhunyt.

Özv. Csukly Ignác dunaföldvári járási volt szolgabíró neje, e hó 29-én elhunyt Fehértemplomon, a hol leányánál, Csukly Mariska állami polgári iskolai tanítónőnél lakott. Az elhunyt urinél a mult évben nagyobb operáció esett keresztül, látszólag meg is gyógyult, a lappangó betegség azonban újabbán úgy látszik erőt vett rajta s a beállott kom-

plikációk pár napi szenvedés után, kiolták életét. Holttestét Fehértemplomról e hó 2-án Szekszárdra szállították. Délután 4 órakor nagyszámu közönség jelent meg a vasútállomáson, hol Wosinsky Mór apátplebános a holttestet ismét beszentelte. Az alsóvárosi sarkertben helyezték örök nyugalomra. A gyászoló család a következő gyászjelentést bocsátotta ki: „Alulírottak mély fájdalommal jelentik, hogy a legjobb édes anya, szerető leány, jó testvér és rokon özv. Csukly Ignácné szül. Rausz Erzsébet 49 éves korában, hosszas szenvedés és a halotti szentségek áhítatos felvétele után április hó 29-én d. e. 10 óra 10 perczkor jobblétre szenderült. A boldogultnak földi maradványai május 1-én d. u. 2 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartásai szerint a verseczi-utcai 11. sz. házban beszenteltetni és a vasuti állomásra kísértetni, a honnan Szekszárdra szállítva, 2-án d. u. 4 órakor az alsóvárosi sarkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szt. mise-áldozat május 1-én d. e. fél 8 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az egek urának bemutatni. Fehértemplom, 1905. évi április hó 29-én. Áldás és béke lebegjen hamvai felett! Csukly Mariska, áll. polg. leányisk. tanítónő, mint leánya. Özv. Rausz Béláné szül. Szokoly Mária mint anyja. Klieber Györgyné szül. Rausz Gizella, Rausz Janka, Rausz István, Steinfeld Béláné szül. Rausz Mariska mint testvérei. Klieber György, Rausz Istvánné szül. Gretzmacher Emília, Steinfeld Béla, Szabó Mihályné szül. Csukly Czeccília, Vendl Istvánné szül. Csukly Anasztasia mint sógorai és sógornői.”

Tauszig Lipót, Tauszig Adolf szekszárdi népbanki főkönyvelő édesatyja mult hó 23-án, 77 éves korában elhunyt Szekszárdon.

Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak mélyen szomorodott szívvvel jelentik úgy az összes rokonság nevében a felejthetetlen anyának, anyósnak, illetőleg nagyanyának, özv. Dokupil Vilmosné szül. Thuróczy Zorkóczy Mária, életének 75. évében, folyó évi május hó 1-én d. e. 9 órakor, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A drága halott tetemei folyó évi május hó 3-án d. u. 4 órakor fognak a kajmádi temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig folyó hó 4-én d. e. 9 órakor fog a kajmádi kápolnában az ég Urának bemutatni. Kajmád, 1904. május 1. Áldás és béke lengjen drága porai felett! Dokupil Vilmos, Dokupil Gusztáv, Dokupil Mariska, férj. Altdorffer Lipótné, gyermekei. Dokupil Gusztávné szül. Stingel Magdolna, meny. Altdorffer Lipót veje. Dokupil Lenke férj. Mayer Aladárné, Dokupil Gusztáv, Dokupil Margit, Altdorffer Lipi, Altdorffer Mariska, unokái. A megboldogultban Altdorffer Lipót kajmádi uradalmi intéző anyósát gyászolja.

— **Vásárok.** A husvétünnep miatt elhalasztott bajai vásár 7-én és 8-án, a mohácsi pótvásár szintén 8-án tartatik meg. A rosszul sikerült szekszárdi vásár helyett ugyan e napra kért pótvásár megtartását a kereskedelemügyi miniszterium nem engedélyezte.

— **Felemelt napidíj.** A pécsi kir. főügyész Marks Antal kir. ügyész napidíjas 2 korona napidíját, 2 korona 40 fillérré emelte fel.

— **Anyakönyvvezető helyettesek.** A belügyminiszter Horváth Zoltán mórági helyettes jegyzőt ugyanoda anyakönyvvezetővé, Purth Gyula tanítót pedig Kalaznóra anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

— **Tilos a horgászás.** A csendőrség majd minden héten megcsip néhány horgászat kedvelőt. A héten Boros János és Dittrich Gyula szekszárdi lakosok a Duna szélen próbáltak szerencsét, de a remélt halpaprikás helyett a csendőrség elszedte horgaikat, a fogott halakat pedig a Dunába dobálták vissza.

— **Vadászati kihágás.** Szanyó József tolnai vadór a gondjára bízott területen lövést hallott mult vasárnap; a hang után indulva, meg is látta a puskázó embert, de az, mikor a vadórt észrevette, elfutott s az őr utánna, miglen valahogyan megkerítette. Két tolnai ember ismerte fel, hogy az illető Pukszler Márkus mözsi lakos, a ki azt

vallotta, hogy a puskát ott találta a gabona közt s azért futott el, mert megijedt a vadórtól.

— **Névmagyarosítás.** Rathman András tolnai róm. kath. s. lelkesz nevét a belügyminiszter engedélyével »Kemény«-re változtatta.

— **A t. tanító urak figyelmébe!** Árva J. könyv és papirkereskedésében Szekszárdon próbairási lapok, igen jó, famentes papíron, izléses kiállításban 100 drb. 1 korona; bérmentes küldéssel 100 drb. 1 kor. 30 fillér. Mindennemű irodai és iskolai czikkek olesón szerezhetők itt be. Mintákkal kívánatra készséggel szolgál a fenti czég.

— **Garázda legény.** Jani József, ismert bieskás alak részegen nótázva-ordítva haladt ápril 30-án vasárnap alkonyatkor a Széchenyi utcán, kezében kinyitott bieskával hadonázva. A sok sétáló ijedten menekült előle. Végre is két rendőr nagy nehezen megfékezte és a dutyiba vitte.

— **Beivott dolmány.** Elek István dunaföldvári csavargó suhancz jól ismerte a járást Jakli József bakaszállási tanyáján. Belopózkodott tehát oda, szépen megkereste a kulcsot s az ott szolgáló Papp Györgynek dolmányát s egyéb ruhaneműjét elemelte. A lopott holmin még az nap tuladott s a kapott 5 koronát nyomban meg is itta. De még ideje sem volt kijózanodni, a csendőrség le tartóztatta s a dunaföldvári kir. járásbíró-sághoz kísérte.

— **Kutba fult.** Veszeli József, Mitreiter tolnai bérkoosi tulajdonos alkalmazottja e hó 4-én éjjel a szedresi vendéglő kutjánál lovait akarta megitatni. Véletlenül azonban a kutba esett, úgy hogy mire észre vették, már meg volt halva. Holttestét hatósági engedéllyel Tolnára szállítják.

— **Pinczetörés.** Róth Ferenc szekszárdi mészáros mesternek az öcsényi előhegyen levő tanyájába ismeretlen tettesek behatoltak s a pince ajtót feltörve onnan két nagy vendély zsirt vittek el; a pinczében levő bort érintetlenül hagyták, csupán egy sajtárra valót eresztettek a csapról. A fufangos betörők lábuk nyomát szépen elsőpörték, hogy árulójuk ne lehessen.

— **Szerencsétlen lépés.** Prém Imre böleskei lakos az Ötvös testvérek paksi dunai malmába vitt örölnivalót; — de megfeledkezett, hogy vizen van s mikor a malomból egy izben ki akart lépni, oly merészen lépett ki az ajtón, hogy a Dunába esett s nyomtalanul eltűnt a hullámokban.

— **Eltévedt kis leány.** Steiner András 10 éves kis leánya f. hó 2-án ebédet vitt a gulyásvölgyi szőlőhegyen dolgozó atyjának. Az ebéd elfogyasztása után az apa haza küldte kis leányát, de az nem tért haza; a kétségbeesett szülők keresték kis lányukat a határban, mig végre nagy örömekre megkerült az elveszettnek hitt gyermek, ki haza felé utat tévesztett s Szekszárd helyett Bata-székre tévedt.

— **Kutviz megrontó.** A balparásztai szőlőhegyi kutvizet nagyon élvezhetlennek találták ápril 30-án a belőle merítők. Bejelentették ezt az előjáróságnál. A kut vize megvizsgáltatott s azt petroleumosnak találták. A gyanu Árvai Lajos rovott multu napszámokra esett, aki a vele vadházasságban élt Bors Klárát, mivel őt ott hagyta és parasztán lakó atyjához haza ment, oly módon akarta megmérgezni, hogy a kutba petroleumot öntött. Feljelentették a hatósághoz.

— **Tűz.** Kráhlíng Jakab döbrüközi lakos náddal fedett istállója f. évi április hó 28-án d. e. kigyuladt, de leégését a lakosság gyors megjelenése megakadályozta. A tűz gyújtogatásból eredt.

— **Famunkások gyűlése.** A szekszárdi famunkások a járási hatóság engedélyével, április hó 30-án, az Almási féle vendéglőben nyilvános munkásgyűlést tartottak, melynek napirendje volt: 1. A magyarországi famunkások szövetségének czélja és haszna. 2. A helyi csoport megalakítása. A gyűlés, melyen a hatóságot Janosits Károly jegyző képviselte, példás rendben folyt le s a famunkások szekszárdi helyi csoportjának megalakulásával végződött.

VIDÉK.

Dunaföldvár halad.

Talán kétkedve rázzák fejüket némelyek a fenti czimen: hogyan, ez a híres maradi város, hol a lakosságnak zöme minden újítástól irtózik, bármily hasznos és czél-szerű legyen is az s a melyről eddig a megyei lapokban csak a „Késelés“ meg „Véres verekedés“ czim alatt olhashattunk valamit, — ez a város fejlődne és haladna előre a boldogulás útján? Pedig méltán és némi büszkeséggel veszem kezembe a tollat s bátran hirdetem, hogy a vármegyétől is mindig mellőzött város immár szebb jövőnek néz elébe.

Napokban vette át az építő bizottság a város háza új s minden tekintetben modern épületét, melynek tágas és czél-szerű helyiségei mindenkinek tetszését megnyerték. Együttal a képviselőtestület meghatalmazta az építő bizottságot, hogy azt a mai kor igényeinek megfelelő csinnal rendezze be.

A villamvilágítás, melynek eszméje már évek óta vajudik, immár a megvalósuláshoz közeleg, amennyiben Niefgall Nándor, városunk agilis főjegyzője már tárgyal erre nézve pénzintézeteinkkel.

Altalában arra irányul most a törekvés, hogy a várost a *fővárosiaknak is kedvelt nyaraló helyévé tegyék*. Az erre a czélra alakult bizottság Nierit Béla községi képviselő fáradozatlan tevékenysége folytán már is szép eredményeket mutathat fel, úgy, hogy az utóbbi években nyaranként számos fővárosi család kereste fel városunkat s talált közöttünk üdülést. Ezen bizottság érdeme, hogy a forró nyári napok alatt nem vagyunk kénytelenek az utca porát szívni; mert most már sürűbben járt utcáinkat és tereinket rendszeren öntözik. Remélhetőleg a Dunapartot sem hagyják meg a mostani kietlenségében, hanem mielőbb rendezik és befásítják, mert most minden városunkba jövő idegen kénytelen mosolyogni a hangzatos Erzsébet-sétátér felirásán. A közel jövőben megvalósul az erzsébeti ártézi kut is, mely már a második lessz városunkban. Sőt ezen kívül három más ártézi-kut furása is tervbe van véve.

A város főterén, az Erzsébet-téren több modern emeletes épület között ott áll még az alapítványi uradalom pajtaszerű épülete, melynek helyébe azonban — úgy értesülünk — az uradalom díszes emeletes bérházat fog építtetni, mely nem csak jelentékenyen szépitene a várost, hanem a középponton lévén, igen jövedelmező is volna.

Még nagyon kívánatos lenne, ha a „méntelep“ a város kellő közepéről az iskolás gyermekek fürge szeméi elől, más alkalmas helyre tételnék át. Ugy tudjuk, hogy községünk érdemes birája ez irányban is kedvezően fog intézkedni.

Ideje is már, hogy ez a népes, szép fekvésű város felébredjen téltlenségéből, mert eddig nemcsak előre nem haladt, hanem közbömbösen nézte, mint vizik el innen egymásután a hivatalokat s mint fosztják meg a lakosságot jövedelmi forrásaitól. Az adóhivatal elvitele lett volna az utolsó kegyelem döfés. Ma már ebben a tekintetben is nyugodtabbak lehetünk, kedvező benyomást tett ugyanis Szluha István orsz. képviselőnknek az a kijelentése, mely szerint minden lehető elfog követni, hogy az adóhivatal továbbra is megmaradjon és az oly rég óhajtott polgári iskola létesüljön.

Adja Isten, hogy mindezen hasznos újítások minél előbb meg is valósuljanak. Ehhez, mivel közügyeink vezetése igazán jó kezekben van letéve, semmi kétség nem fér.

Kovács.

Gőzfürdőnkéről.

— Tréfás csevegés — komoly szósszal. —

A múlt vasárnap majdnem nagy szerencsétlenség történt a szekszárdi gőzfürdőben. A fürdő egyik vendégét, *Stokinger János* helybeli lakost, kicsibe mult, hogy agyon

nem ütötte a reászakadt tusoló készülék.

Lapunk egyik munkatársát kértük meg ez eset leírására, ki a következőképp tett eleget megbízatásának:

„Ha rendezett tanácsunk nem utaznék állandóan Budapest és Szekszárd között, vagyis jobban mondvá, ha már rendőrkapitányunk volna, akkor most énnekem, ugyszólván, semmi dolgom sem lenne, mert a *rendőrkapitány ur* ezt az ugyan sok tekintetben tanulságos, de száraz, hivatalos izü és stylusu kommunikét adta volna ki lapunk számára:

„*Vétkes gondatlanság. Stokinger János* 45 éves nő, vagyis szekszárdi lakos, a folyó évi április hó 30-án délelött 10 órakor, többek társaságában a szekszárdi gőzfürdőben fürdött. Éppen az utolsó tusolást végezte magán, a mikor a földszintől 3-75 és 1/2 centiméter magasságban elfekvő, függképes állapotában rozsa által meggyengített tusoló készülék reászakadván, az által fején 12 centiméter hosszú, 3-4 centiméter széles és 3-4 milliméter mély, daggal súlyosított folytonossági hiány idéztetett elő. Az első segély az ugyanott időző *Blazsek* Ferencz államvasuti osztálymérnökségi tisztviselő által nyújtatott, ki a sebet az első kötéssel is ellátta. A sérülés nem életveszélyes, de elég komoly. A seb 14-22 nap alatt gyógyul. Egyidejűleg általam intézkedés tétetett, hogy a tüzetes hatósági vizsgálat megejtéseig ez az életbiztonsági tekintetből alaposan kifogásolható helyiség a nagy közönség elől egyelőre *elzárattassék*.”

Ezt írta a rendőrkapitány. Ha pedig valami nagy, igen nagy város polgárai lennénk s így rendes „közegészségügyi tanácsunk“ lenne, az már réges-régen felvette volna a következő jegyzőkönyvet:

„A mai napon megejtett helyszíni vizsgálatból kifolyólag megállapítottuk ama tény-körülményt, hogy a szekszárdi gőzfürdő a közegészségügyi tekintetek kívánalmaira vonatkozólag a kritika bonczoló kését ki nem állja. (Tudományos stylus!) Konstatáltuk nevezetesen, hogy bazenjának vizét, mely salétromban s állati zsíradékokban dús, hetenként csak egyszer eresztik le és táplálják friss vízzel, mi tekintve e ténynek elvitázhatlan akut jellegét, közegészségügyileg kifogásolható alá eshetik annyiból, hogy az alig pár köbméter nagyságu bazenban egy 15 ezer lakosal bíró város apraja s nagyjának fürdési végszüksége nyer kielégítést. Már pedig a tudomány csallhatatlan kétszerkettője bebizonnyította ama körülmény ténybeli igazságát, hogy egyetlen egy bakterium szaporodási képessége *három nap* alatt 47 trillió külön egyedet eredményez, mi sulyban kifejezve — feltéve a zavartalan fejlődést, — 7 1/2 millió kilogramm tényleges sulynak felel meg, vagyis így 6 nap alatt 94 trillió, tehát 15 millió kilogram bakterium mennyiség jöhet létre, mi által Szekszárd nemcsak e földi világ, de a létező összes mindenség bakterium szükségletét képes fedezni. Tekintettel mégis a közös vámtérletről származó joghátrányra, indítványozzuk, hogy a bacillus szállítás terén az önálló vámtérlet jogosult és egyedül indokolt álláspontjára helyezkedjünk még pedig oly formán, hogy a fent hivatolt bazen ürtartalmát hetenként legalább 3-szor lássuk el, ha nem is absolut, de relativ értelemben vett, ugynevezett tiszta vízzel, miáltal a parazitikus bakteriumok szaporodását a kellő arányra minimáljuk s annyit mindenesetre elérhetünk, hogy határozottan egészségesebbé tett tenyészviszonyok mellett, legalább *fajtisza bacillus* nemzedéket produkálhatunk.

Kelt mint fent.

A másolat hiteleül:

Krix-krax.”

Jegyzet. Kiadtuk tudósítónk tréfás sorait, annál is inkább, mert Borzsák Endre tisztelt barátunk lapunk más helyén megleckéztet, hogy lapunkban a humornak kevés helyet szentelünk. (Hát nem akasztófa humor ez?) Együttal azonban van komoly szavunk is ehhez a fürdő kérdéshez. Pár évvel ezelőtt a legnagyobb örömmel üdvözölte itt Szekszárdon mindenki a fürdő létesítés felvetett eszméjét s alig akadt intelligens ember, ki anyagilag is hozzá ne járult volna létesítéséhez. Megalakult ugyanis a fürdőegyesület s egyenként 10 esztendei időtartamra évi 10 korona hozzájárulásra köteleztük magunkat. Ebből az ösz-

szegből került ki a fürdő tulajdonosának megajánlott évi, gondolom 1400 korona subvenció. Csak-hogy a közönség végtelenül csalódott. Egy minden tekintetben modern és pazar berendezésű fürdőt ígértek neki. Később már elengedték a fürdő pazarságát, gondolva, hogy legalább czél-szerű és praktikus berendezésű helyiséget nyerünk. Nem hánytorgatjuk, hogy nem így lett, mert elég jó lenne az a fürdő a mi igényeinknek, csak hogy leglényegesebb hibája, a vízhiány, már az első évben kitűnt s általános panasz támadt a fürdő *tisztátalansága* ellen. A fürdőegyesület tehát közbeépett, fürdőbizottságot küldött ki az ellenőrzésre. A tulajdonos ásatott is még egy kutat s azzal itt hagyott bennünket a faképnél. Kiadta a fürdőt bérbe. Az új bérlő ellen nem tehetünk semmi komolyabb kifogást. Szegény feje nagyon is rajta van, hogy a közönség igényeit kielégítse, de hát ekkor a saját pénzén át kellene alakítania s kitataroznia az egész fürdőt. Így például velem is megesezt a télen, hogy az első osztályu porcelán-kádba, ahol fürödtem, alulról betódult a szomszéd kádból az ott *elhasznál* viz, mert a kivezető cső állítólag elromlott. Tessék ehhez hozzá venni a Stokinger ur fenti esetét . . . Beláthatja tehát mindenki, hogy itt gyors cselekvésre van szükség. Ezen a tarthatatlan állapot minél előbb segíteni kell. A fürdőegyesületnek hatalmas fegyver van a kezében: *ne szolgáltsa ki a felajánlott subvenciót mindaddig, míg a tulajdonos jogos igényeinket ki nem elégíti*. Hiszen nincs olyan bíróság mely pör esetén e miatt elmarasztalná, mert elvégre használható állapotban levő fürdőt hoztuk meg annak idején az áldozatot. A gőz-kamra, életveszélyes tussok, fürdőkádak tehát azonnai kijavítandók s főleg követelnie kell az egyesületnek a víz mizeria megszüntetését. Mig a fürdőbazenből a vizet hetenként csak egyszer eresztik le, vagyis, hogy ha az, a beléje naponta állandóan befolyó vízzel felfrissítve nem lesz, addig csak a kény-szerhelyzetben levők szánják rá magukat a fürdésre, mig a kényesebb igényű fürdő közönség, mint a multban is tette, ezután is csak tovább sopánkodik egy igényeinek megfelelő új fürdő után!

CSARNOK.

Sebek.

*Küzde, a nagy világban
Kaphatsz ezer sebet,
Boldog családi körben
Könnyen gyógyul, heged.*

*De itt, egy karczolás már:
Mélyen lelkebe vág;
Futhatsz, be nem gyógyítja:
Kint, az — egész világ!*

BODNÁR ISTVÁN.

Természettudományi csevegés.

Vannak-e lakók a csillagokban?

A csillagászok nem oly ostoba emberek, mint a minőnek sokan tartják őket. A nagy számok, melyekkel dolgoznak, korántsem foglalják le őket annyira, hogy e miatt a földi dolgokról megfeledkezzenek s attól kellene őket féltetni, hogy míg az eget vizsgálják, belebuknak az árokba, mint a jó Lafontaine meséli róluk. Az sem igaz, hogy olyan száraz emberek, kiket a nagy számok és komplikált csillagászati eszközökön kívül semmi sem érdekel. Sokjuknak igen is élénk fantáziájuk van és a földön látott dolgokból per analogiam akarják megmagyarázni azon csodákat, melyeket az égen fedeznek fel. Igaz, hogy a komoly tudósok nagyon tartózkodók állításaikban, de ez csak a végleges eredményről áll; a csillagászatban pedig a sok jeles exakt eredmény mellett még tág tér nyílik a találgatásokra, feltevésekre és a nélkül, hogy tulságos fontosságot akarnánk tulajdonítani a sokszor valóban csabító, más-kor csak efemér jelentőséggel bíró találgatásoknak, meg kell vallanunk, hogy ezek sokszor ép oly érdekesek, mint maguk az exakt felfedezések, nem a pozitív tudomány, hanem, hogy úgy mondjuk annak külső ruházata, megjelenése teszi a hypoteziseket érdekesekké.

Egy igen régi és érdekes hypotezis a csillagászatban az, vajjon a nap körül forgó többi bolygókon is van-e értelmi és szerves élet, mint a földön? Már a XVIII. században Fontanelli irt erről egy kevésbé tudományos, mint inkább szellemes és kedves könyvet, melynek czime ez: *La pluralité des Mondes habités*. Sokkal komolyabban tárgyalta ezt a kérdést 1867-ben Flammarion,

kinek munkája azonban még nagyon sok ellenmondással találkozott. Ma már nincs annyi ellenzője a bolygók lakhatóságának, azt lehet mondani, hogy általában elismerik azt és a csillagászok sokat foglalkoznak azon feltételek ismertetésével, melyek mellett a jobban ismert bolygókon lehető lenne az organikus élet.

* * *

Sajnos kevés azon bolygók száma, melyeknek viszonyait elég jól ismerjük. Ugy látszik a hold nem alkalmas az organikus életre, annak feltételei ott hiányoznak.

A legismertebb bolygó a Mars, mely az egész bolygó rendszerben a legjobban hasonlít a földhöz, bár, mint látni fogjuk, vannak köztük nagy különbségek is. Lássuk csak, mit tanít róla a csillagászat.

A Mars jóval kisebb, mint a föld — de ez nem fontos — kevésbé tömör is. Körülbelül tízszer kevésbé, mint a föld — s ez már nagyon fontos különbség. — Azzal az erővel, melylyel 20 kilogrammot emelünk fel a földön, a Marson könnyen felemelhetnénk 60 kilót, az ember saját testét háromszor könnyebbnek érezné, mint a földön, sokkal nagyobb tudna ugorni, a hegyeket könnyen megmászhathatna. Ebből az következik, hogy a szerves lények, állatok, növények ott sokkal nagyobbra nőhetnek, mint a földön.

A Mars körülbelül 24 óra alatt fordul meg saját tengelye körül s így ott körülbelül ugyan úgy váltakozik a nappal és éjjel, mint a földön. A Mars másfélszer oly messzire van a naptól, mint a föld s a nap körüli pályáját körülbelül két év alatt futja be. A Marson ugyan úgy következnek az évszakok, mint nálunk, csak hogy egy-egy évszak kétszer olyan hosszú, mint itt; ugyanolyan zónái is vannak, mint a földnek; az egyenlítő két oldalán van a forró égő, azután van északi és déli mérsékelt öv, északi és déli hidegöv a sarkoknál.

A naptól való nagy távolsága következtében a Mars felénél is kevesebb meleget kap a naptól, mint a föld. Ugy látszik azonban, hogy még sincs ott olyan hideg, mint az ember gondolná, legalább is nem teszi egy jéggé dermedt bolygó benyomását. Csak a két sarkon látunk egy-egy fehér övet, — természetesen a két sark évszakai ott is egymással ellentétben vannak, mikor az egyikiken tél van, a másikon nyár. A sarkon észlelhető fehér öv télen kiszélesedik, nyáron mindig kisebb lesz, csaknem teljesen eltűnik, de csak azért, hogy télen ismét megjelenjék. Egészen természetes, hogy ezt úgy magyarázták, hogy télen sok hó esik ott, mely nyáron elolvad, a mely magyarázatot sok egyéb ok is támogatja. Tehát a Marson is egymásra következnek az évszakok és csaknem biztosan állíthatjuk, hogy elég magas hőfok van ott arra, hogy tavasszal a hó elolvadjon.

* * *

A bolygó felülete két nagy részre oszlik, egyik a világos rész, mely narancs színbe átjárt sárgás színű; a másik a sötét rész, mely zöld színű. Ez a két rész, melyekből a bolygó forgási idejét is kiszámíthatjuk, csaknem mindig megkülönböztethető, mert a Mars légkörében nincsen felhő, vagy csak nagyon ritkán fordul elő; úgy látszik az esőt nem ismerik ott.

A régi csillagászok e foltokat úgy magyarázták, hogy a világos foltok a szárazföld, a sötétebb foltok a tenger; de ezt a magyarázatot ma már csaknem teljesen feladták. Ma már inkább azt hiszik, hogy a világos felületek a száraz részek, a sötétebb pedig nem tengerek, hanem egyszerűen nedves felületek, melyeknek sötét színe a rajtok diszkrét vegetációból, vagy pedig a nedvesség által előidézett más okból magyarázható.

1877-ben egy amerikai csillagász Asaph Hall két darabot fedezte fel a Marsnak, melyek a bolygó körül forognak ép úgy, mint a hold a föld körül; de ezek a mellék bolygók sokkal kisebbek, mint a mi holdunk és az egyik főleg azért érdekes, mert a Mars forgásával ellenkező irányban mozog, nyugaton kel fel, keleten nyugszik, a mi elég különös látvány lehet.

1879-ben egy váratlan felfedezés nagyon

megváltoztatta az eddigi véleményét a Marsról. Schiaparelli, a mil. női, csillagvizsgáló intézet igazgatója felfedezte, hogy azon fényes foltokat, melyeket eddig szárazföldnek tartottak, sötét színű egyenes vonalak metszik át, melyek egyik tengertől a másikig terjednek, mintha a tengereket összekötő csatornák lennének, miért is elnevezte azokat csatornának, mely név máig is rajtuk maradt. Két évvel később 1881-ben Schiaparelli felfedezte, hogy a csatornák néha ketté válnak. Bizonyos időben ugyanis egy-egy csatorna eltűnik, helyette jobbról balról vele párhuzamosan két új fekete csatorna keletkezik, míg az előbbi helyén fényes vonal támad. E tüneményt több csatornánál észlelte. Végre 1894-ben egy új felfedezés még ismertebbé tette a Marsot. E felfedezés a mily meglepő, ép oly érdekes. Egy gazdag amerikai csillagász Percival Lowell csillagvizsgáló tornyot épített Új-Mexikó egy magasabb helyén, mely különösen tiszta légkörről volt ismeretes. E csillagvizsgálóban épen a Mars bővebb tanulmányozását tűzte ki feladatul. Itt aztán megállapították, hogy a csatornának nevezett sötét vonalak egyenes irányban folytatódnak az eddig tengernek tartott sötétebb részekben is, míg nem egyik vagy másik sarok közelében elenyésznek. Ezzel nagy talányt adott fel, hogy mik azok a sötét vonalak? Sok hipotézis merült fel, de teljes biztonságot egyik sem nyújt. Maga Lowell is állított fel egy hipotézist, mely teljes bizonyosságot szintén nem nyújt ugyan, de még a legvalószínűbbnek látszik. Abból, hogy a csatornák a sötét foltot át is folytatódnak, bizonyossá lett, hogy azok a sötét foltok nem tengerek, mint eddig hitték. Másrésztől az is bizonyossá lett, hogy a Mars képe gyakran változik. Néha azok a sötét zöld foltok több százezer négyszög kilométer területen egyszerre eltűnnek, még pedig oly meglepő hirtelenséggel, hogy a víz oly hirtelen el nem tűnhetik. Tehát nem a víz adja ezen foltoknak a sötét zöld színt, sőt a víz nagyon is ritka ezen a bolygón, mert sem tengere, sem esője nincs. Ha vannak a Marsnak lakói, azoknak egyik fő gondját az öntözés kell, hogy képezze, mondja Lowell. A Mars csatorna hálózata tehát azt a benyomást teszi, hogy azok az öntözés céljából készült óriási munkálatok, melyek a bolygó sarkait kötik össze a többi tájakkal. Mert ezen a bolygón csak a sarki tájakon van nagyobb vízbőség, mikor a sarkvidék hava tavasszal olvadni kezd.

Ugy kell tehát képzelnünk, hogy a Mars lakói óriási csatornákkal hálózattá be területüket, hogy a sarkvidék megolvadt havát az egyenlítői tájakra levezessék. A sötétzöld foltok tehát terjedelmes alföldek, melyeket könnyű megöntözni, a világos foltok pedig nagy fensíkok, melyek csakis az őket áthatító csatornák partján öntözhetők. Mi innen nem is láthatjuk magát a csatornát, hanem csakis az általuk termékenyebbé tett földszalagot, melyet vegetáció borít; annál sötétebb lesz a színe, annak a szalagnak, minél dúsabb a vegetáció. És valóban azt észleljük, hogy egy a foltok, mint a csatornák színe épen akkor sötétebb, mikor a sarkok megolvadt havát vezetik le. A mi a csatornák kettéválását illeti, ezt is sokféle-kép magyarázzák, legvalószínűbb azonban az, hogy csak optikai csalódás ez.

Lowellnek hipotézise azért fölöttébb érdekes, mert ha nem is egészen bizonyos, de igen logikusnak látszik. Szem előtt tartva ugyanis a Marsnak fentebb ismertetett természeti viszonyait, ha vannak a Marson eszes lények, azon másképp nem is biztosíthaták existenciájukat, mint a hogyan Lowell mondja. Lehet ugyan, hogy a valóság más egészen, de Lowell hipotézise mindenesetre csalogató.

Ha a Marson vannak eszes lények, vajjon remélhető-e, hogy valaha érintkezésbe léphetünk azokkal? A remény nem teljesen lehetetlen. Már többféle módot ajánlottak, hogy miféle jelekkel lehetne magunkat megértetni a Mars lakóival, csakis idő és pénz kérdése ez. Nagyobb kérdés az, vajjon e jeleket a Marson észreveszik-e és felelnek-e rá. Annyi bizonyos, hogy mi még soha sem észlelhetünk a Marson e féle jeleket. Ha ilyen jeleket észre vennénk, bizonyára tud-

nánk is rájuk felelni. E kérdés nagyon sok ember képzelő tehetséget izgatja. 1900-ban Madame Guzinann százezer frankot hagyott a francia akadémiának oly célból, hogy azt annak kell jutalom gyanánt kiadni, a ki felfedezi a közlekedési módot a *Marson kívül* bármelyik planetával. A Marssal azért nem, mert ezt a kérdést már nagyon is könnyűnek találta. De igen valószínű, hogy a jutalmat még egyhamar nem fogják kiadni.

jt.)

TANÜGYI HIREK.

Közgyűlés. A tolnavármegyei általános tanító egyesület e hó 25-én tartja meg rendes közgyűlését Szekszárdon, a vármegyei ház nagytermében. Az egyesület elnöke, *Tihanyi Domokos* kir. tanfelügyelő a következő meghívót bocsátotta ki: Meghívó. A „Tolnavármegyei Általános Tanítóegyesület”-nek 1905. évi május hó 25-én délelőtt 9 órakor Szekszárdon a vármegyei ház nagytermében tartandó közgyűlésére. Táragsorozat: 1. *Acs Lipót* szekszárdi főgimnáziumi tanár a nagyteremben bemutatja a szekszárdi izr. elemi iskolában vezetése mellett készült rajzokból rendezett kiállítást módszerei fejtegetések kíséretében. 2. Vitatétel *Máté Károlytól*. a) „A népiskolába járó gyermek ösztönszerű, utánzó és teremtő munkásságának felhasználása a nevelésben és tanításban.” b) „A tanítóegyesületi élet fejlesztése.” E tételekhez mindenki röviden hozzászóllhat. 3. Beszéd- és értelemgyakorlatból 1/4 órai gyakorlati tanítás a II. osztályban, tartja: *Spitz Cecília*. 4. Olvasmány tárgyalás a III. osztályban, 1/4 órai gyakorlati tanítás, tartja: *König Géza*. 5. Gyakorlati előadás 1/4 órai az óvodából, tartja: *Horváth Júlia*. Délután 3 órakor a múzeumnak testületileg való meglekintése következik. Akik már 24-én Szekszárdra érkeznek, azok ingyenes elszállásolás ügyében egy héttel előbb *Horváth Ignác* rk. tanítóhoz forduljanak. Szekszárd, 1905. évi május hó 1-én.

Nagy Béla,
főjegyző

Tihanyi Domokos,
elnök.

Nyugdíjigény felemelés. *Grün Jakab* szakcsú, *Slenker Mihály* bonyhádi és *Urtika Erzsébet* högyészi tanítóknak illetőleg tanító-nőnek nyugdíjigényét 1050 koronáról 1400 koronára, 852 koronáról 1320 kor. és végre 600-ról 800 koronára emelték fel. *Wirth József* diósberényi rk. tanító 1300 kor. nyugdíjigénnyel az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvételre.

A Tihanyi-alap kamatának odaitétele. A tolnavármegyei általános tanító egyesület választmánya április hó 27-én tartott ülésén, a Tihanyi-alap 20 koronás kamatát *Németh Dezső* IV-ik gimnáziumi tanulónak, *Németh Márton* füzánkerti tanító fiának ítélte oda.

Magán-népiskolára engedély. A vallás- és közoktatásügyi miniszter megengedte, hogy *Kálmán Ferenc* szekszárdi tanító Pápan nyilvánossági joggal felruházott magán-népiskolát nyithasson.

Egyletek és társulatok.

Választmányi ülés. A szekszárdi róm. kath. óvoda és gyermek menhelyet fenntartó egyesület f. hó 3-án d. e. 11 órakor *Döry Pálné* elnöklete alatt a vármegyei ház kistermében választmányi ülést tartott; tárgya volt a közgyűlés határidejének megállapítása, az 1904. évi számadás és 1905. évi előirányzat előterjesztése. A közgyűlést folyó hó 11-én délután 3 órakor a róm. kath. óvoda helyiségében tartják meg.

Az Egyesült Szekszárd-tolnamegyei nőegylet közgyűlése. Az Egyesült Szekszárd-tolnamegyei nőegylet özv. *Sass Istvánné* elnöklésével múlt vasárnap tartotta szokásos évi rendes közgyűlését. A pénztárnok által bemutatott, lapunk múlt számában

már ismertett számadást elfogadták s az ez évi költségvetést is megállapították. Ezután a tisztújítást ejtették meg. Ennek eredménye a következő: Elnök lett özv. Sass Istvánné. Alelnökök Tihanyi Domokosné, Ágoston Istvánné. Pénztárnok Ferdinánd János. Titkár Krammer János. Jegyző Várkonyi Sándor. Választmányi tagok: Bodnár Istvánné, Boros Gyuláné, Döry Pálné, dr. Éry Mártonné, Györfi Benőné, Holub Jánosné, dr. Káldy Gyuláné, Kiss Károlyné, dr. Komáromy Gyuláné, Kovács Dávidné, Kövessy Ödönné, Krammer Jánosné, Kresmarik Pálné, László Lajosné, Leopold Sándorné, dr. Leopold Kornélné, Leicht Lajosné, Mányoky Kornélné, dr. Müller Ferenczné, Nits Istvánné, Oszolyi Károlyné, Pirnitzer Antalné, Pirnitzer Manóné, dr. Spányi Leoné, özv. Sonnwend Manóné, Steinsdörfer Józsefné, Tekus Vilmosné, Török Béláné, Tóth Károlyné, Tribler Ilma.

Muzeum, közintézetek ügyei.

Ajándékok a múzeumnak. dr. Kammerer Ernő a következő értékes tárgyakat ajándékozta a múzeumnak: 18 drb. bronz sarlót, 15 drb. bronz karperecset, 1 drb. bronz fűdőt, 9 drb. bronz lemezt, 11 drb. bronz töredéket, 24 drb. bronz karikákat, 4 drb. bronz dárдавégét, 1 drb. bronz baltát, 2 drb. késpengét, 1 drb. rézzel diszített bronzszíjat, 102 kötet könyvet és igen sok agyag edény-töredéket és egy diszesen faragott mángorlófát. — *Fűzy Mihály* döbröközi róm. kath. tanító 29 darab husvétii himes tojást és *Kovács Aladár* 2 drb. pisztolyt ajándékozott.

BÍRÓSÁGI ÜGYEK.

A szekszárdi kir. törvényszék büntető osztályánál főtárgyalásra kitűzött ügyek:

1905. év május hó 9-én Orbán József ellen lopás miatt, Kelemen Jánosné ellen magzat elhajtás miatt, Tóth Ferencz K. ellen hatóság elleni erőszak miatt, Szelestyei István ellen lopás miatt, Szalai János és társai ellen laksértés miatt, Morvai János ellen lopás miatt, Bartos János ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés miatt.

1905. május hó 11-én Kovács József és társai ellen lopás miatt, Kovács József ellen megvesztegetés miatt, Joó Károly ellen rágalmozás miatt, Fábrián Péter és társai ellen lopás miatt, Mácsik Lajos ellen lopás miatt.

G A Z D A S Á G.

A selyemtenyésztés terjedése. A selyemtenyésztés örvedetesen terjed. Igy Debreczenben csak a legutóbbi időben kezdtek meg a selyemtermelést. 1902 óta 5465 koronát fizettek ki a termelőknék. Ujabb időben Kovács József polgármester buzgólkodik a szederfaültetés terén és mihelyt kellő mennyiségű szederfa lesz, Debreczenben a selyemtermelés föl fog lendülni.

Gazdákat és iparosokat érdeklő elvi jelentőségű határozatok. Az utolsó befizetéstől számított hat héten belül kórházba kerülő tagjaiért a betegsegítő pénztár a betegápolás költségét a törvényes határidőre terjedőleg fizetni köteles. Az aratásra fölfogadott munkásnak előlegezett összeg visszafizetése iránt indított ügy elbírálása, ha a munkaszerződés nem az illetékes, hanem más község elüljárósága előtt köttetett: a királyi bíróság hatáskörébe tartozik. — A családi alapítványok akkor sem részesülnek illetékmentességben, ha a család kihalta után szegény tanulók ösztöndíjára szolgálnak.

Szenzációs cukor-répa mag. Lap-társunk a Somogy írja: A külföldön a cukorrépa termelést annyira fokozták, különösen Hollandiában, hogy a répa cukor tartalmát 20%-ra vitték fel. Ez természetesen a magyar-

országi cukorgyárakra nagy nyomással volt. Hollandiában összesen volt négy métermázsás cukor-répa mag eladó. Ebből a kaposvári uradalom megvett két métermázsát; báró *Stummer*, a cukorkirály szinte két métermázsát. Ezen magnak métermázsája 12400 forint; s mivel a hollandiai eladó czég kezes-séget vállalt a mag csiraképességéről, egy hollandus a kaposfüredi birtokon tartózkodik, hogy a vetésre felügyeljen s itt marad mind-addig, míg a cukor-répa mag ki nem kel. A közgazdaság és a cukorgyártás terén egész országban szenzációt fog kelteni, ha ez a vállalkozás sikerül.

Hamisítják a csokoládét. A csokoládét tudvalevőleg hamisítják. A tiszta csokoládé kakaóbabból, kakaóvajból és czukorból áll, természetesen sokkal drágább, mint a hamisított csokoládé, amelyet kakaóhéjliszt, stb. hozzáadásával készítenek és így aránytalanul olcsóbban árusíthatnak. Most aztán az Országos Iparegyesület czukorka és csokoládé gyártási osztályában indítványt tettek, hogy a nem valódi készítményen rajta legyen a megjelölés, a mely a valódi csokoládétől megkülönbözteti.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Kérem, szíveskedjék soraimat ujságjában közzé tenni; bár nem hiszem, hogy valami haszna lesz, de ezt meg kell írnom.

Mínt hogy a városban nagy a por és piszok, én többet magammal a réten szoktam sétálni. Tudom, hogy az országuton is sétálhatnék, de ott is nagy a por. Tudom azt is, hogy séta nélkül is megélhet az ember, de azért én mégis csak a réten sétáltam eddig. A réten, a korcsolya pálya körül, a melynek vizében igen sok döglött liba, macska és kutya szokott uszkálni és büzt terjeszteni. De ez eddig türhető volt, ha nem is egészséges. Hanem most, néhány nap óta künn a szárazon fekszik egy óriási döglött kutya. Az ember kénytelen belebotlani, ha arra megy. (Persze, ne menjen arra.) Mégis ajánlom az illetékes hatóságnak, hogy menjen arra és tisztíttassa el a döglött kutyát.

Tisztelettel maradtam:

Kovács Lajos.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1905. évi május hó 1-től.

Sárbogárd—Szekszárd. Szekszárd—Bátaszék.

	Szv. Tvszsz.	Szv.
Budapest közp. p.	ind.	815 300
Sárbogárd (Alap-fürdő)	ind.	522 1155 456
Rétszilás	(érk.)	513 1217 517
(Ujdombovár)	(ind.)	541 1218 518
Czece	"	558 1247 532
Vajta	"	616 115 550
Nagydorog	"	655 201 632
Kajdaes 6. sz. őrh.	"	705 212 612
Kölesd-Tengelic	"	731 243 638
Hidja-Pusztapáti	"	741 313 718
Tolna-Mözs	"	810 358 747
Szekszárd	érk.	828 417 806
Szekszárd	ind.	840 447 821
Ócsény	"	852 459 833
Dees	"	905 515 815
Pilis-Berek	"	921 531 901
Bátaszék	érk.	935 545 915

Bátaszék—Szekszárd. Szekszárd—Sárbogárd.

	Szv. Tvszsz.	Szv.
Bátaszék	ind.	636 1015 650
Pilis-Berek	"	650 1032 704
Dees	"	706 1052 720
Ócsény	"	718 1104 732
Szekszárd	érk.	730 1116 741
Szekszárd	ind.	750 1146 807
Tolna-Mözs	"	819 1226 836
Hidja-Pusztapáti	"	842 104 833
Kölesd-Tengelic	"	905 135 922
Kajdaes 6. sz. őrh.	"	919 150 936
Nagydorog	"	938 215 955
Vajta	"	1006 248 1023
Czece	"	1024 321 1011
Rétszilás	(érk.)	1037 335 1034
(Ujdombovár)	(ind.)	1038 336 1035
Sárbogárd (Alap-fürdő)	érk.	1100 359 1117
Budapest közp. p.	érk.	130 755 615

* E rovatban közérdekű felszólalásokat díjmentesen közlünk, a felelősség azonban a beküldőt terheli.

Ó-Dombóvár—Bátaszék.

	Szv. Tvszsz.	Szv.
Ó-Dombóvár	ind.	312 280
Csikostöttös 56. sz. őrh.	"	321 240
Mágocs	"	342 311
Szalatnak	"	409 340
Szászvár-Máza	"	441 418
Nagymányok	"	452 430
Hidas-Bonyhád	"	516 500
Czikó 79. sz. őrh.	"	526 518
Mórág	"	602 550
Bátaszék	érk.	621 610

Bátaszék—Ó-Dombóvár.

	Tvszsz.	Szv.
Bátaszék	ind.	1002 953
Mórág	"	1027 1016
Czikó 79. sz. őrh.	"	1104 1050
Hidas-Bonyhád	"	1129 1109
Nagymányok	"	1146 1125
Szászvár-Máza	"	1209 1142
Szalatnak	"	1241 1213
Mágocs	"	113 1235
Csikostöttös 56. sz. őrh.	"	133 1255
Ó-Dombóvár	érk.	143 105

Jegyzet. Az aláhuzott számok az éjjeli időszakot jelentik.

Szerkesztői üzenetek.

S. L. urnak D.f-ron. Nagyon köszönjük. Kérjük máskor is.

S-ger J. urnak. Köszönjük a szives értesítést s máskor is nagyon szívesen látjuk.

Kenézy Cs. Győr. Intézkedtem. Szívélyes üdvözlöt uj hazádba! Kérnénk egy kis — igét!

HIRDETÉSEK.

40—50 korona

havi fizetésre **felügyelői, dijnoki vagy ehhez hasonló** állást keres — esetleg óvadékkal — egy 40—45 év körüli komoly férfit, ki már hivatalokban működött, jó bizonyítványokkal rendelkezik; nyugdíjra nem reflektál; belépés azonnal.

Felvilágosítással szolgál: **Koretzky János Szekszárd, Moinár-nyomda.**

209 szám.

1905. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dunaföldvári kir. járásbíróságnak 1905. évi Eg. 7/3. számú végzése következtében Dr. Ringbauer Ferencz ügyvéd által képviselt **Schwarz Adolf** dunaföldvári lakos javára özv. **Schwarz Farkasné és Schwarz Róza** dunaföldvári lakosok ellen 600 kor. s jár. erejéig 1905. évi április hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 622 kor. — fill-re becsült következő ingóságok, u. m.: szobabutorok, rövid és vászon árak nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a dunaföldvári kir. járásbíróság 1905-ik évi v. 98/2. számú végzése folytán 600 kor. tőkekövetelés, ennek 1905. évi márczius hó 20-ik napjától járó 7% kamatai és eddig összesen 59 kor. 24 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Dunaföldvárott végrehajtást szenvedettek lakásán leendő megtartására **1905. évi május hó 15-ik napjának délutáni 3 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Dunaföldvár, 1905. évi máj. hó 4 napján.

Trietsch,

kir. bir. végrehajtó.

